יודען, געדענקט, אז דער קאמף געגן די רדיפות אויף יודען אין דייטשלאנד דויערט!

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 199 | לאדז, מאנטאג, כ"ז מנחם אב תרצ"ה | דרייצענטער יאהרגאנג | Łódź, Poniedziałek, 26 sierpnia 1935 r. | № 199

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71
Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. —

פאר און געגען דעם טראנספער-אפמאך

ווייטערדיגע גענעראל-דעבאטע אויפן ציוניסטישען קאנגרעס

מעגליך א פערשטענדיגונג צווישען „א" און „ב" גרופען

לוצערן, 25 (יט"א טעלעגראפיש)

אויף דער פרייטאג'דיגער פלענאר - זיצונג איז געפיהרט געווארען אונטערן פארזיץ פון ד"ר מאסינזאן די ווייטערדיגע גענעראל-דעבאטע.

ברוך צוקערמאן (מפא"י) איז נישט מסכים מיט דער קוואליפיקאציע, אז אלץ, וואס איז לינק איז קלאס און אלץ וואס איז רעכט איז פאלק, צווישען די צעהנדליגער טויזענדער שטימען, וואס די ארבייטער-פארטיי האט בעקומען צום קאנגרעס געפינען זיך זעהר פיל שטימען פון פאלקס - מענשען. דעם רעדנער שרעקט נישט דאס אוועקגעהן פון „מזרחי"

דער ציוניזם האט מיטלען צוצוציהען די פאלקס-מאסען.

שטימע: איהר האט סערטיפיקאטען.

רעדנער: סערטיפיקאטען און אויך אנדערע מיטלען, בעהאנדלענדיג די קולטור-פראגע, זאגט דער רעדנער, אז אין די ארבייטער-שולען וועט מען טאקע לערנען תורת משה און די נביאים, אבער אויך די תורה פון מארקס'ן.

ד"ר ראבערט שטריקער (יודען-שטאטס-פארטיי) האלט א גרויסע רעדע. ער זאגט צווישען אנדערן אויפ'ן צוועלפטען קאנגרעס האט ד"ר הערצל פארמולירט דעם פרינציפ פון יודענשטאאט. אין יאהר 1931 האט ווייצמאן געזאגט, אז ער האלט נישט פון קיין מעהרהייט אין ארץ ישראל. דער אידעאל איז געווארען א סערטיפיקאט. אין יאהר 1934 האט מען געזאגט, אז די פערשטארקטע עליה איז געקומען צוליב היטלער'ן. דער רעדנער לעגט פאר אנצוהויבען א שארפען קאמף געגען לעגיסלאטיווען ראט. **די, וואס ווילען א נאציאנאלען שטאאט, די דארפען נישט צו פראטעסטירען,** די אבער, וואס ווילען א יודענשטאאט מוזען פראטעסטירען ווי אמשארפסטען. דער ארויסטריט פון די רעוויזיאניסטען איז א סיגנאל צו א שפאלטונג, וועלכע איז שוין איבערגעגאנגען צו די אלגעמיינע ציוניסטען, מזרחי וועט אויך נישט אויסמיידען די לינקע.

די גרויסע רעדע פון בערל קאצענעלסאן ווערט אויסגעהערט מיט גרויס שפאנונג. בנוגע דעם לעגיסלאטיווען ראט, זאגט דער רעדנער זענען פארהאן 3 שטאנדפונקטען: די אלגעמיינע ציוניסטען האלטען, אז מיר קענען איינגעהן אויף א לעגיסלאטיווען ראט דעמאלט ווען מיר וועלען זיין אין ארץ ישראל אין דער מעהרהייט, די „אגודה" האלט, אז מען דארף זיך פריהער פערשטענדיגען מיט די אראבער, די ארבייטער-פארטיי איז בכלל נעגען אזא ראט, ווייטער בעגרינדעט דער רעדנער די נויטיגקייט צו גרינדען א ווירטשאפטליכען אמט און א קאנטראל-אמט איבער די פינאנסען.

דער רעדנער איז פאר א ברייטער קאאליציע, אבער נישט קיין קאזארמע - קאאליציע נאר א פרייע פערשטענדיגונג. ווייטער פערטיידיגט קאצענעלסאן דעם טראנספער - אפמאך, א דאנק וועלכען ס'איז געלונגען אפצוראטעווען גרויסע יודישע קאפיטאלען פון דייטשלאנד. דער רעדנער פערטיידיגט דאס שול-וועזען און רעדט וועגען מאביליזירען די יודישע ארבייט פאר'ן דארף.

הרב סילווער (אמעריקא) איז נעגען דעם לעגיסלאטיווען ראט, ער אפעלירט צו די לינקע נישט צו בעליידיגען די רעליגיעזע געפיהלען פון די פרומע יודען.

לוצערן, 25 (יט"א טעלעגראפיש)

היינט זונטאג איז געפיהרט געווארען די ווייטערדיגע גענעראל - דעבאטע.

זאסלאווסקי (מפא"י) פאלעמיזירט מיט די יודענשטאטלער. ער זאגט, אז ס'איז נישט קיין פראגע פון עבר הירדן נאר פון ארבייט אין ארץ ישראל.

ניידיטש שילדערט אין שווארצע פארבען די טראגעדיע פון די תימנ'ער יודען. ער טרעט ארויס פאר שאפען א קאמיסיע פאר עגונות. אויב, זאגט דער רעדנער, **דער ציוניסטישער קאנגרעס קען זיך נישט פערנעמען מיט גלות-ארבייט, דארף מען שאפען דעם יודישען וועלט קאנגרעס.**

דאבקי (מפא"י) ווארפט אפ דעם פארוואורף, אז די עקזעקוטיווע האט זיך נישט פערנומען מיט דעם מיטעלשטאנד. ער האלט, אז די אפאזיציע האט פערגעסען, אז אין בודזשעט איז פארהאן 70 טויזענד פונט פאר די בעדערפענישען פון מיטעלשטאנד. די אפאזיציע דארף א קוק געבען אויף עמק חפר. קיין פוילען איז געשיקט געווארען א ספעציעלע דעלעגאציע וועגען דער פראגע פון מיטעלשטאנד, ער ווארפט אויך אפ גראסמאנ'ס בעהויפטונגען וועגען דער הכשרה.

קורט בלומענפעלד זאגט, אז אין דעם ציוניזם פעהלט זעלבסט-קריטיק, די אלטע ציוניסטען זענען געקומען צום ציוניזם, לויט פרייען ווילען, די יונגע זענען געקומען צוליב דער שווערער לאגע פון דעם יודישען פאלק אויף דער גאנצער וועלט, מ'וויל א יודענשטאאט און ס'פעהלט דער זין פאר שטאטליכקייט.

נאך דער רעדע פון פעלצוויינ (לאנדאן א' גרופע) רעדט ארנשטיין ב'-גרופע. ער **טרעט שארף ארויס געגען טראנספער - אפמאך.**

ווייטער זאגט ער, אז די לינקע ערציהען אין זייערע שולען קאמוניסטען. אין זאל ענטשטעהט א גרויסער טומעל און דער רעדנער מוז צוריקציהען דאס ווארט.

לוצערן, 25 (יט"א טעלעגראפיש)

ארטור גראנעמאן האט ערקלערט, אז פאר די יודענשטאטלער איז אנערקענט געווארען נאך א מאנדאט, אזוי, אז זייער גרופע בעשטעהט איצט פון 14 מיטגלידער.

ווייטער רעדט נאך שלמה קאפלאנסקי (מפא"י). ער ווייזט אן, אז דער טראנספער - אפמאך איז נויטיג צו ראטעווען דאס יודישע פערמעגען, דער אפמאך ווערט אבער שלעכט אויסגענוצט. אונטערן מאנטעל פון טראנספער ווערען אריינגעשיקט דאפעלט סחורות פון דייטשלאנד קיין ארץ ישראל און מיט בעדויערן מוז פעסטגעשטעלט ווערען, אז יודישע אינסטיטוציעס האבען אנטיילגענומען אין די דאזיגע טראנזאקציעס.

קאפלאנסקי טרעט ארויס געגען דעם לעגיסלאטיווען ראט און האלט, אז מען מוז קומען אין א פערשטענדיגונג מיט די אראבער, רעדענדיג וועגען די פאדערונגען פון „מזרחי" אין הינזיכט פון חלול שבת, זאגט קאפלאנסקי, אז די „מזרחי" דארף זיך בעמיהען, אז זייערע פרדסים זאלען נישט ארבייטען אום שבת מיט אראבישע ארבייטער.

עס רעדען נאך ד"ר גליקסאן, ביאלאפאלסקי, ד"ר עבנער און רעד. פישמאן.

ביים עפענען די אוונט-זיצונג ערקלערט דאס פרעזידיום, אז ס'איז אריינגעטראגען געווארען אנ'ענדערונג אין דער טאג-ארדנונג. זונטאג אין אוונט איז קיין פלענאר-זיצונג נישט פארגעקומען. מאנטאג פארמיטאג וועלען פארקומען זיצונגען פון די קאמיסיעס, אין אוונט דער ווייטערדיגער גאנג פון דער צענטראל-דעבאטע. דינסטאג פארמיטאג זיצונגען פון די קאמיסיעס, נאכמיטאג די גענעראל-דעבאטע, מיטוואך זיצונגען פון די קאמיסיעס און בעריכט פון די קאמיסיעס. פרייטאג זאל שוין פארקומען די שלום-זיצונגען. ווארשיינליך וועט זי אבער פארקומען ערשט שבת-צו-נאכטס.

מעגלעך א פערשטענדיגונג צווישען „א" און „ב" גרופע

לוצערן, 25 (יט"א טעלעגראפיש)

אין די קולוארען האט זיך היינט ווידער פערשפרייט א קלאנג, אז ס'קומען פאר אונטערהאנדלונגען וועגען א פערשטענדיגונג צווישען דער גרופע „א' און דער גרופע „ב". ס'איז געשאפען געווארען א קאמיסיע פון אנפיהרענדע פערזענליכקייטען פון ביידע צדדים. די איצטיגע אונטערהאנדלונגען האבען אויסזיכטען אויף ערפאלג.

אונטערהאנדלונגען מיט פראפ. ווייצמאן

לוצערן, 25 (יט"א טעלעגראפיש)

דער שבת-רוה איז אויסגענוצט געווארען אויף פריוואטע געשפרעכען צווישען די לינקע און די אלגעמיינע ציוניסטען וועגען דער קאנדידאטור פון פראפ. ווייצמאן אויפ'ן אמט פון פרעזידענט. די לינקע און אלגעמיינע ציוניסטען האבען נישט קיין שום פארבעהאלטען בנוגע דער קאנדידאטור פון ד"ר ווייצמאן. די „מזרחי" האלטען זיך אפ פון אנטיילנעהמען אין די אונטערהאנדלונגען

בעראטונג פון די ארבייטער-דעלעגאטען

לוצערן, 25 (יט"א טעלעגראפיש)

שבת איז פארגעקומען א פלענאר - בעראטונג פון די ארבייטער - דעלעגאטען. ס'איז ארומגערעדט געווארען די פראגע וועגען אנ'איינהייטליכער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין אלע לענדער פון דער גאנצער וועלט און וועגען שאפען א ברייטע קאאליציע אין דער קומענדיגער עקזעקוטיווע.

מ'טאר נישט אויסמיידען צו רעדען וועגען נאצי-דייטשלאנד

די נאציס מיינען נישט נאר די יודען פון דייטשלאנד, נאר פון דער גאנצער וועלט

ערקלערונג פון ד"ר סטיפען ווייז

לוצערן, 25. (יט"א טעלעגראפיש)

ד"ר סטיפען ווייז, וועלכער איז דער קאנגרעס-רעפערענט פאר דער לאגע פון די יודען אין דער גאנצער וועלט האט אין אנ'אינטערוויאו מיט'ן יט"א-פארשטעהער ערקלעהרט, אז אלע קלאגען וועגען דעם, אז דער קאנגרעס וועט אויסמיידען צו רעדען וועגען דער לאגע פון די יודען אין דייטשלאנד זענען פאלש. דער קאנגרעס איז א פרייע טריבונע. וואו ס'מוז קומען צום אויסדרוק די לאגע פון די דייטשע יודען.

דר. ווייז איז נישט מסכים מיט דעם „יודישען רונדשוי", אז דערפון וועט די יודען אין דייטשלאנד נישט בעסער ווערען.

די נאציאנאל-סאציאליסטען, זאגט דר. סטיפען ווייז, האלטען נישט נאר די יודען אין דייטשלאנד פאר א מינדערווערטיגע ראסע נאר די יודען פון דער גאנצער וועלט און דעריבער איז עס אנ'ענין פאר די יודען פון דער גאנצער וועלט, מיין רעדע אויפ'ן קאנגרעס וועט זיין אויסער די ראהמען פון דער גענעראל-דעבאטע, דעמאלט וועל איך קענען בעהאנדלען פריי דאס פראבלעמען פון די דייטשע יודען.

לוצערן, 25. (יט"א טעלעגראפיש)

דער פארזיצער פון אמעריקאנער אנטי-היטלערישען באיקאט-קאמיטעט האט געשיקט א דעפעשע צום קאנגרעס, אין וועלכע ער אפעלירט אז נאמען פון אמעריקאנער יורענטום און 16 נישט יודישע ארגאניזאציעס אין אמעריקא און פאדערט אויף אז דער באיקאט געגען נאצי-דייטשלאנד זאל פערשטארקט ווערען.

פראפ. ווייצמאן — פארזיצער פון דער קאמיסיע

צו שאפען א ברייטע קאאליציע-עקזעקוטיווע

לוצערן, 25 (יט"א טעלעגראפיש)

דאס הויפט-פראבלעם אין די הפסקות איז דאס שאפען א ברייטע קאאליציע ביים צונויפשטעלען דעם עקזעקוטיוו. דער שליסעל ליגט אין די הענד פון „מזרחי". אויב ס'וועט קומען צו א הסכם וועט די נייע עקזעקוטיוו בעשטעהען פון ארבייטער, גרופע „א", גרופע „ב" און מזרחי. אויב נישט וועט דאס שאפען פון דער עקזעקוטיוו זיין איינע פון די שווערסטע אויפגאבען פון קאנגרעס. לויט דער איניציאטיוו פון פראפ. ווייצמאן איז געשאפען געווארען א ספעציעלע קאמיסיע פון ארבייטער און פארשטעהער פון מזרחי. די קאמיסיע ארבייט אונטער'ן פארזיץ פון ד"ר ווייצמאן. ווי די י.ט.א. דערוויסט זיך זענען די ארבייטער גרייט אויף פשרות און די מזרחי-פאדערונגען וועגען אפהיטען די רעליגיעזע פארשריפטען.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז זונטאג, כ"ו מנחם אב תרצ"ה, געשטארבען און דעמזעלבען טאג צו קבורה געקומען מיין ליבער מאן, אונזער נישט-פערגעסליכער פאטער, ברודער און שוואגער

נ"ע יחזקאל באטשקא

ב"ר ישראל יוסף ז"ל

(געוואוינט נארוטאוויטשא 36)

אין עלטער פון 56 יאהר

וועגען וואס עס מעלט מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פאמיליע.

10099

אמעריקאנער פראטעסט צו רוסלאנד

צוליב דער דעבאטע אויפ'ן קאנגרעס פון קאמוניסטישען אינטערנאציאנאל

וואשינגטאן, 25 (ספ. טעל.)

דאס אמעריקאנער אויסערן־מיניסטעריום האט ארויסגעשיקט צו רוסלאנד אנ'ענערגישען פראטעסט גענען איינינע ארויסטריטען אויפ'ן קאנגרעס פון קאמאינטערן אין מאסקווע, וואו די דעלעגאטען האבען פארמולירט די צוקונפטס־טעטיגקייטס ־ פראגראם פון דער קאמוניסטישער פארטיי. דאס אויסערן מיניסטעריום האלט, אז רוסלאנד האט געבראכען די פערפליכטונג, וועלכע זי האט גענעבען בעת'ן בע־נייען די אמעריקאניש ־ סאוויעטישע בעציהונגען. דארט איז געזאגט געווארען, אז מ'טאר זיך נישט אריינמישען אין דער אינערליכער ארדנונג פון דער צוויימער מלוכה.

היטלער אויפ'ן ארט פון דער קאטאסטראפע

מיט דער אונטערערדישער באהן

בערלין, 25 (ספ. טעל.)

היטלער איז היינט געקומען קיין בערלין און בעזוכט דאס ארט פון דער קאטאסטראפע אין אונ־טערערדישען טונעל. די מיניסטארען געבעלס און פריק האבען איהם אפגעגעבען א ראפארט וועגען דער קאטאסטראפע, היטלער האט זיך שטארק אינ־טערעסירט מיט דער אויספארשונג.

רוזוועלט'ס רעדע צו דער יוגענד

וועגען דער בייער ארדנונג אין אמעריקא

וואשינגטאן, 25 (ספ. טעל.)

רוזוועלט האט געהאלטען א רעדע דורך ראדיא צו דער יוגענד. ער האט אויפגעפאדערט צו איינ־הייט און אונטערשטיצען דעם קורס פון דער נייער ארדנונג אין אמעריקא.

— מיר מוזען צופאסען, האט רוזוועלט געזאגט, אונזערע אידעען צו די פאקטען פון דער היינטיגער צייט און קיין שום פארשריפטען זענען נישט הייליג. הייליג דארף זיין די פרינציפען. איך בין זיכער, אז דער נייער אמעריקאנער דור וועט שטרעבען צום וואויל פאר אלע און נישט צו בערייכערן זיך פון איינצעלנע מענשען.

„קויפט נישט ביי יודען"

פסק־דין פון האמבורגער געריכט

בערלין, (יט"א). ווי עס טיילט מיט דאס „האמבורגער טאגעסבלאט" האט דאס געריכט אין האמבורג לעצטענס געהאט צו אנטשיידען דעם פאל־גענדען ענין:

א נאצי האט געקויפט אין א יודיש געשעפט. אויף וואס א צווייטער נאצי האט איהם אויפ־מערקזאם געמאכט, אז ער דארף נישט קויפען אין א יודיש געשעפט. די אינהאבערין פון גע־שעפט, אליין אנ'ארישע, נאר פערהייראט מיט א יוד, האט אנגעקלאגט דעם נאצי פאר טרייבען געגען איהר רבילות. דאס געריכט האט אבער אנערקענט, אז די פרוי איז נישט מעהר אריערין, און דער זאץ: קויפט נישט ביי יודען, איז אויף איהר גילטיג. דאס געריכט האט דעם נאצי בעפרייט פון יעדער שטראף

ער איז הייזעריג...

איבער היטלער'ן איז אדורכגעפיהרט געווארען א האלז־אפעראציע

בערלין, 25 (ספ. טעל.)

צוליב דער הייזעריגקייט פון היטלער'ן, האט מען איבער איהם אדורכגעפיהרט א אפעראציע, וועל־כע האט זיך גוט איינגעגעבען.

אין שטרייכער'ס דרך...

בערלין (יט"א) די פאמערישע נאצי־פרעסע האט איצט ארויסגעגעבען א גרויסע ביילאגע א. נ. „יודען־שפיגעל". די ביילאגע ענטהאלט א רייה ארטיקלען, וואס בעהאנדלען אלזייטיג דאס יודישע פראבלעם. זעלבסטפערשטענדליך אין דעם איצט הערשענדען גייסט פון דייטשלאנד. יוליוס שטרייכער און דער פויערים־פיהרער בלעדארן האבען געשריבען בעלויכטונגען צו דער דאזיגער ביילאגע.

בערלין (יט"א) ווי עס טיילט מיט די „פאמערישע צייטונג" אין שטראלזונד, איז די יודען פערבאטען דער צוטריט אין ווארשאוו, אין פאמערן. מען טאר קיין יודען קיין דירות נישט פערדינגען, און די נעמען פון די איינוואוינער, וואס וועלען קויפען ביי יודען. וועלען אויסגעהאנגען ווערען אויפן שאנד־סלופ. אויף אלע דארפט־איינ־גאנגען זענען אויפגעהאנגען טראנספאראנטען, וואס טיילען מיט ,דאס די יודען האבען אין ווארשאוו גארנישט צו זוכען.

ווי דער „פעלצישער קוריער" יואס ערשיינט אין באד דירקהיים, מעלדען, האבען אלע קרעמער פון פראנקענטאל אויסגעהאנגען שילדען אויף זיי־ערע געשעפטען, דאס קיין יודען ווערען ביי זיי נישט בעדינט.

שווערע אויטאבוס־קאטא־סטראפע אין עסטרייך

וויען, 25 (ספ: טעל.)

אויפ'ן באהן־איבערפאהר צווישען פיסטינג און אבער־פיסטינג איז א צוג ארויף אויף אנ'אויטאבוס 6 פאסאזשירען פון אויטאבוס זענען דערהרג'עט גע־ווארען, 20 זענען פערוואונדעט געווארען.

ווי אזוי עס ווערט „געזארגט" פאר די יודען פון נירענבערג

פאר דעם נאצי־פארטיי־טאג

וויען (יט"א) די „וויענער צייטונג" האט פערעפענטליכט די פאלגענדע טעלעגראמע פון בערלין:

צו דעם פארשטעהענדען פארטיי־טאג פון די נאציאנאל־סאציאליסטען אין נירענבערג זענען אב־גענומען געווארען א גאנצע רייה פון מאסנאהמען. אלע יודישע געשעפטען פון נירענבערג מוזען אין דער צייט פון פארטיי־טאג זיין געשלאסען, כדי די אנטיילנעמער זאלען נישט נכשל ווערען און קויפען ביי יודען. דערביי זענען די יודישע געשעפ־טס־אייגענטימער געצוואונגען אופיצוהענגען אויף זיי־ערע געשעפטען די אויפשריפט. „יודישער געשעפט געשלאסען אויף דער צייט פון פארטיי־טאג." די שטאט־פערוואלטונג פון נירענבערג גרייט צו א פעראָרדנונג, לויט וועלכער עס זאל פערבאטען ווערען די יודען פון 10־טען ביז'ן 16־טען אק־טאבער צו בעזוכען רעסטאראנען, טעאטערן, קי־נאס און אלע עפענטליכע אונטערנעהמונגען פון דער שטאט. אין די טעג זאלען די יודען אויסמיי־דען די הויפט־גאסען און זיך בעוועגען אויף די הינטער־גאסען. אויף אלע עפענטליכע לאקאלען מוז הענגען די אויפשריפט: „יודען איז דער אריינ־גאנג פערבאטען". אין דעם פארטיי־טאג דארפען די יודען נישט ארויסגעהן פון זייערע פלאטצען אויף זיי־ערע היי'זער און זיך נישט בעטייליגען אין די פייערליכקייטען, וואס ווערען געמאכט לכבוד דעם פארטיי־טאג. אויף די באהנען האבען די אריער די בכורה פאר די יודישע רייזענדע. די נירענ־בערגער שטאט־פערוואלטונג, צוזאמען מיט דער דארטיגער יודישער קהלה וועלען עפענטליך אויפ־פאדערען, אלע יודען, דאס זיי זאלען זיך אין דער צייט פון פארטיי־טאג וואס וועניגער בע־וויזען זיך אין דער עפענטליכקייט.

* * *

בערלין (יט"א) בײם אריינגאנג פאר'ן בערלינער אוניווערזיטעט, האט די בערלינער סטו־דענטענשאפט, אויפגעהאנגען א פלאקאט, מיט א לעצטע ווארנונג צו די סטודענטען, זיי זאלען זיך נישט בענוצען מיט יודישע רעפעטיטארען. אין געגענפאל וועלען זיי ריקזיכטסלאז געשטעמפעלט ווערען עפענטליך.

די וועלט־רייזע־ביורא
Wagons-Lits Cook
מאכט בעקאנט, אז די ביורא איז איבערטראגען געווארען
פון פיעטריקאווער 64
אויף פיעטריקאווער 68
טעל. 170=77
אינלענדישע און אויסלענדישע אינפארמאציעס טעל. 70-170.
אפטיילונג פאר אויספלוג און אויסלענדישע פעסער.

Dr. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 93-101
ספעציאליסט
פאר מענער=שוואכע=בעהאנדלונג
סעקסועלע בעראטונגען און פסיכא־אנאליזען
נעמט אן פון 8–11 און פון 5–8 אווענד

Dr.
Wajnberg
ספעציאליסט פאר לונגען, הארץ־ און סקלעראז־קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145.
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9–10 פריה, 3–5, 8–9 א"נ

אויערען, נאז און האלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z.Rakowski
פיעטריקאווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולא־טארישעס פון 9–2 און פון 4–8 אווענד

א לאקאל
פון 2 צימער און קוך
אויף פיעטריקאווער גאס צווישען זג'־ וואדזקא און שרודמיעסקא, פארטער ווערט פון זאפארט געזוכט.
אפערטען אונטער „N. T." אין אדמי־ פון דער צייטונג. מעקלערס נעווינשט.

אויטאגענישע שווייסונגען
מעטאל־בעארבייטן
שלאסעריי־ארבייטען
מאשינען־טיילען
און ווערקצייג
פירט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
11־טער ליסטאפאד 11-13

ענטשולדיגונג.
איך ענטשולדיג זיך פאר דער פער־וואלטונג פון טריקאטאזש פאר נישט אויפ־מערקזאמקייט און פערזיכער. אז עס וועט מעהר נישט פארקומען.
ש. לעווי.
10094

פאר גארד,
ביזשוטעריע
און לאמבארד־קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
אליזאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

ד"ר
ל. שיפמאן
האט זיך איבערגעצויגען
פון זשעראנא 3
אויף 64 זאכאדניא 64
פראנט, 2־טער שטאק. טעל. 106-72.

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאל־ארצט פאר הויט־און געשלעכטס קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
עמט אן ביי 8 פריה, פון 12 ביז 2 מיטאג און פון 5–9 אוו. זונטאג פון 10—1 מיטאג.
אלע ארט אנאליזען.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פרייזן

Dr.
Różaner
צוריקגעקעהרט

את ידידנו הנכבד חבר הועד שלנו
מר אברהם ישראל פיק
ורעיתו
אנו מברכים בברכת מז"ט לנשואי בתם מרת אסתר מלכה תחי' עב"ג מר נחום ראסקין, ומאחלים להם שיזכו לראות מהם דור ישרים, המסור לרעיוננו, בארץ תקותנו.
בברכת המזרחי
ועד המזרחי
ועד ביה"ת „שערי־המזרח" בלודז.

צו דער חתונה פון אונזער ליבע קוזינקע
פרל. פעלא זילבערבערג
מיט ה'
שמואל וויינמאן
ווינשען מיר א הערציגען מזל־טוב און א גליקליך צוזאמענלעבען און די עלטערן צו דערלעבען פון זיי פיל נחת
אסתר מלכה און רפאל יהודה זילבערבערג,
דארקא און בנימין זילבערבערג,
מאלא און וול. פריימאן.

קאמוניקאט.
מיר ווארנען די פערוואלטונג מיט דער פאך־קאמיסיע טריקא־ארבייטער פון על. קאשטשושקי 21 פאר אלע שלעגערייען און אלע שאדענס וואס ס'וועט געטון ווערען בנוגע אונזערע מיטגלידער. מיר מאכען אייך פאראנטווארטליך, מיר וועלען ציהען די ווייטגעהענדסטע קאנסעקווענצען
מיט אכטונג
די פערוואלטונג פון טריקא־וועש־נייער כאלופניקעס־פאראיין
בזשעזשינער 7.

מזל־טוב
ווינשען מיר אונזער פריינד ה' מנחם אסט און פרוי צו דער בר־מצוה־פייערונג פון זייער ליבען זוהן ברוך'ל
וואס עס איז פארגעקומען שבת, ד. 24/8—35
און מיר ווינשען זיי, אז זיי זאלען זוכה זיין צו פעיערן די בר־מצוה פון זייער צווייטען זוהן אברהם'לע אין ארץ־ישראל.
אפרים וויעלאנסקי און פאמיליע

א הערציגען
פאהרט געזונד
ווינשען מיר אונזער מיטגליד
נחה לאם
צו איהר אפפאהרען
נאך פאריז.
די פערוואלטונג פון יודישען פליישער־ און ווורשטען־מאכער־צעך אין לאדז,
פיעטריקאווער 34.

לעכער
מעקען אויפגענומען
בײ ג. נארדמאן.
שרודמיעסקא 8

בלב קרוע ומורתח אנו מבכים את האסון הנורה שקרה לנו בהלקח מאתנו אחרי מחלה כבדה בעלי, אבינו, בנינו, חתנינו, אחינו וגיסנו היקר לנו מאוד
נ"ע שרגא פיבש ב"ר משה אברהם ני'
קראטאווסקי
חתן הר' משה יעקב נ"י צערערבוים
בשנת ל"ה לימי חייו.
הלוי' תהי' היום ביום ב' כ"ז מ־אב תרצ"ה בשעה 1 אחה"צ מבית האבל גדאנסקא 65a.
השרויים בצער עמוק משפחתו המתאבלת

Koledze
p. Bronisławowi Pinesowi
z powodu zgonu Jego
B. P. OJCA
wyrazy szczerego współczucia składa
Leonostwo Strykowscy.

מוסאליני פיהרט אן מיט מאנעווערעס ערב דעם אנפאל אויף אביסיניען

רוים, 25 (ספ. טעל.)
אין די גרויסע צפון־מאנעווערעס, וועלכע האבען זיך היינט ביינאכט אנגעהויבען אין קאלזאנא, נעמט אנטייל מוסאליני אליין. דער וויצע־קריגס־מיניסטער גענעראל באיסטראטשי, 13 מיטגלידער פון דער רע־גירונג און 40 דעפוטאטען און סענאטארען.

בערן, 25 (ספ. טעל.)
די איטאליעניש ־ אביסינישע ארביטראזש־קא־מיסיע האט אפגעהאלטען די לעצטע זיצונג און פער־עפענטליכט א קאמוניקאט וועגען פערענדיגען די דיסקוסיע. די קאמיסיע האט אויסגעהערט די עקס־פערטען פון איטאליען און אביסיניען, די קאמיסיע וועט ווארשיינליך נישט קומען צו קיין הסכם און וועט זיך מוזען ווענדען צו דעם סופער־ארביטער פאלוטעס, דעם גריכישען געזאנדטען אין פאריז.

פאריז, 25 (ספ. טעל.)
דער לאנדאנער קארעספאנדענט פון „עקא דע פארי“, מאכט אויפמערקזאם דערויף, אז נישט קוק־ענדיג אויף די הכחשות פון דער בריטישער אד־מיראליטעט ווערען איצט איבערגעליפערט די ענג־לישע מיליטערישע כוחות אויפ'ן מיטעללענדישען ים. א גרופע גרויסע קריגס־שיפען געפינען זיך אויפ'ן וועג קיין אלעקסאנדריען, אנדערע שיפען שווימען קיין פארט־סאיד, סועץ־קאנאל און קיין חיפה.

האוואננא, 25 (ספ. טעל.)
די נעגערישע בעפעלקערונג פון אינזעל קובא פאלגט נאך מיט גרויס אויפמערקזאמקייט דעם פער־לויף פון איטאליעניש ־ אביסינישען קאנפליקט און זענען גרייט צו העלפען אביסיניען.

אדען, 25 (ספ. טעל.)
אין פערלויף פון חודש יולי האט מען עקספע־דירט פון אדען קיין מאגאדיאטשא 45 טויזענד העק־טאר ליטער וואסער צום טרינקען פאר די איטאליע־נער.

ערשטער וואהל־מיטינג פון יו"ד. קאמבאטאנטען אין ווארשא

וואס פאר. ברעגמאן וועט אלץ אויפטוען

ווארשא, 25 (טעלעפאניש)
היינט איז אין טעאטער „סקאלא“ פארגעקומען דער ערשטער יודישער וואהל־מיטינג, וועלכער איז איינגעארדענט געווארען דורך די קאמבאטאנטען. מיט א פראגראם־רעדע איז ארויסגעטרעטען דער קאנ דידאט ברעגמאן. אין זיין רעדע האט ער געזאגט, אז ער וועט זיך בעמיהען, אז ס'זאל אפגעשאפט ווערען די פארטייען ביי יודען, ער וועט קאנסאלדי־רען אלע יודען אין פוילען און וועט זיך בעמיהען, אז די יודען זאלען קענען פאהרען קיין ארץ ישראל אהן סערטיפיקאטען...

ווי ווערט אויסגעפיהרט דער איבערזידלונגס־פלאן קיין בירא־בידזשאן

מאסקווע (יט"א) 474 פאמיליעס (מיט 114 פאמיליעס ווייניגער ווי דער איבערזידלונגס־פלאן זעהט פאר) און 1173 יחידים (מיט 300 נפשות מעהר ווי דער זעלביגער פלאן זעהט פאר), צוזאמען 2954 נפשות זענען איבערגעשיקט גע־ווארען אין פערלויף פון די ערשטע זעקס חדשים פון ה.י. אין דער יודישער אויטאנאמער געגענד.

דאס נישט אויספיהרען דעם פלאן בנוגע צו דער צאהל משפחות. ווערט בעטראכט ווי א בלוין אין דער איבערוואנדערונגס ־ ארבייט. די גרעסטע גרופע איבערוואנדערער איז געוועזן טעס־לער, גלכהער שווארץ־ארבייטער, טראקטאריסטען און אנד. בעלי מלאכות. 300 מענשען זענען פאר דער דאזיגער צייט געקומען קיין בירא־בידזשאן לויט אויספאדערונגען פון קרובים. פאר'ן חודש יולי זענען אפגעפאהרען קיין בירא־בידזשאן 176 משפחות און 175 יחידים, צוזאמען 552 נפשות

פאר דער עפענונג פון ראקפעלער־מוזיי אין ירושלים

ירושלים (יט"א) אין דער „פאלעסטיין גאזעט“ איז ערשינען א פעראָרדנונג, וואס ענט־האלט בעשטימונגען וועגען צוטריט פון פובליקום אין דעם „ראקפעלער־מוזיי“ אין ירושלים. דער „ראקפעלער־מוזיי“, וואס וועט שוין אין קורצען געעפענט ווערען, איז די גרעסטע אינסטיטוציע פון דעם מין אויף דעם נאהענטען מזרח. די פער־ארדנונג גיט א רייה פולמאכטען דער מוזיי־פער־וואלטונג בנוגע איינטריטס־אבצאהלען און אבהיטען די ארדנונג אין מוזיי.

פאר איבערשרייטען דעם רעגולאמין פון מוזיי דראהט א שטראף פון 6 חדשים תפיסה אדער 50 פונט שטראף.

געפאלן די צאהל יודישע תלמידים אין די פרייסישע פאלקס־שולען

בערלין (יט"א) לויט די מיטטיילונגען פון פרייסישען בילדונגס־מיניסטעריום, וואס זענען פער עפענטליכט געווארען אין נאצישען ארגאן פון לעה רער־פעראבאנד „ווירטשאפט אונד רעכט“, איז די צאהל יודישע תלמידים אין פרייסען שטארק געפא לען. אין יאהר 1932 איז די צאהל יודישע תל־מידים אין די פאלקס־שולען געוועזן 21.060, און אין יאהר 1934 — נישט מעהר ווי 16.331. עס קומען נאך צו: 4.865 יודישע תלמידים אין די פרי וואט־שולען, 2.144 אין די עפענטליכע און פרי־וואטע מיטעל־שולען און 388 אין די רעקטאראט־שולען. בסך הכל, לויט דער אפיציעלער צעהלונג, זענען געוועזן טעטיג 44 עפענטליכע יודישע שו־לען, אין וועלכע עס זענען געוועזן טעטיג 97 יו־דישע לעהרער און 25 יודישע לעהרערינס. צו דעם קומט נאך צו 25 פריוואטע יודישע פאלקס־שולען. שטארק געפאלען איז אויך די צאהל פון רע ליגיאנסלאזע קינדער. אין דער זעלבער צייט איז די צאהל קינדער פון די קאטוילישע און פראטעסטאנ טישע רעליגיעס כמעט נישט פערענדערט.

די וואהלען צום קאנגרעס פון דער נייער ציון. ארגאניזאציע

אין לאדז זענען אפגעגעבען געווארן אנ'ערך 14 טויזענד שטימען

ווארשא, 25 (טעלעפאניש)
די וואהלען צום קאנגרעס פון דער נייער ציוניס־טישער ארגאניזאציע זענען אין ווארשא געוועזן זעהר שטורמיש. אין צעהנדליגער פונקטען פון דער שטאט איז געקומען צו ערנסטע געשלעגען צווישען די רעוויזיאניסטען און זייערע געגנער. עס זענען פארהאן עטליכע צעהנדליג פערוואונדעטע, 8 פון זיי האט מען געמוזט אפפיהרען אין שפיטאל.

דאס צעהלען די שטימען איז ביז פארטאגס נישט געווען פערענדיגט. ווי די רעוויזיאניסטען ער־קלערען האבען אין ווארשא אנטיילגענומען אין די וואהלען 20 טויזענד יודען און אין גאנץ פוילען אנ'ערך 100 טויזענד יודען.

אין לאדז איז האלב 2 ביינאכט פער־ענדיגט געווארען דאס צעהלען די שטי־מען (א חוץ אין צוויי אורנעס ווישניאווא גורא און קאלומנא). די רעזולטאטען זע־נען פאלגענדע: אין אלגעמיין זענען אפ־געצעהלט געווארען 12804 שטימען. ליס טע נומער 1 האט בעקומען 9872 שטי־מען, נומער 2 (רעליגיעזע) 2652 און נומער 3 (מאקסימאליסטען) — 278 שטימען.

אין ווישניאווע גורא און אין קאלומנע וועלען ווארשיינליך זיין נאך 1500 ביז 2000 שטימען.

פערברענט געווארען 900 שעפסען

בעת א שרפה אין א פאלווארק

פאריז, 25. (ספ. טעל.) אויפן פאלווארק היגטער ווילאקובליי איז אויסגעבראכען א שרפה, וועלכע האט פערניכטעט די גאנצע איינריכטונג, ס'זענען אויך פערברענט געווארען 900 שעפסען.

בוי־קאטאסטראפע אין קעלן

בערלין, 25 (ספ. טעל.)
אין קעלן האט זיך איינגעריסען א וואנד פון א גרויס הויז, פערשיטענדיג די ארבייטער, וועלכע האבען דארט געארבייט. איין ארבייטער איז דערהרג'עט געווארען, 1 שווער פערוואונדעט.

לאדזשער ענדעקעס אנגעהויבען א שטארקע באיקאט־אקציע געגען יודען

בעשטראפט דורך דער סטאראסטווע עטליכע אגיטאטארען

די לאדזשער ענדעקעס האבען לעצטענס אונ־טערגענומען א שטארקע באיקאט־אקציע געגען יודישע געוועלבער אין דער גאנצער לאדזשער וואָ־יעוואודזטווע. פאר די יודישע געוועלבער שטעהען אגיטאטארען, וועלכע לאזען נישט אריין קיין קונים, בעזונדערס ווערט די אקציע געפיהרט אויף די לאדזשער פארשטעט. די וואס קויפען ביי יודען, ווערען פון הינטען אנגעקלעפט גרינע צעטלען מיט דער אויפשריפט „דער מענש קויפט ביי יודען“.

די סטאראסטווע האט בעשלאסען נישט צו דערלאזען צו דער דאזיגער אקציע. שבת איז שוין פארגעקומען אין סטאראסטווע־געריכט דער שנעל־פראצעס פון עטליכע פערהאלטענע ענדעקעס. זיי זענען בעשטראפט געווארען אויף 7 טעג אונבע־דינגטען ארעסט יעדער.

בילליגסטער אויספלוג קיין וויען צום קאנגרעס
פון דער נייער ציוניסטישער ארגאניזאציע (נ.צ.א.)
אפפאהר מיט דער לאדזשער פאבריקס־באהן
דעם 5־טען סעפטעמבער 18[03]
דאס אנקומען קיין וויען דעם 6 סעפטעמבער 6[30] פריה
אפפאהר פון וויען דעם 12־טען סעפטעמבער
פרייז — 130.— זל.
פון לאדז קיין וויען און צוריק קיין לאדז מיט פאס און וויזע
עס זענען נויטיג פאלגענדע דאקומענטען:
1) א פאס, 2) 2 פאטאגראפיעס, 3) מיליטער־ביכעל.
איינשרייבונגען ווערען שוין אנגענומען אין אדמיניסטראציע פון „נייעם פאלקסבלאט“ פיעטריקאווער 21, טעלעפאן 224-71, יעדען טאג פון 11 ביז 8 אווענד.
צוליב דער געוואלדיג גרויסער פרעקווענץ איז געווינשען וואס פריהער זיך איינצושרייבען.
די איינוואוינער פון פאביאניץ, זגערזש, אלעקסאנדער, טאמאשאוו און פיעטריקאוו, מוזען האבען פון דער סטאראסטווע א דערלויבניש אויף אפצופאהרען קיין אויסלאנד.

„די ציוניסטישע בעוועגונג“

פון אדאלף בעהם אין א צווייטער אויפלאגע

בערלין, (יט"א) אין „יודישער פערלאג“ ערשיינט איצט א פערגרעסערטער און איבערגעאר־בייטער אויפלאגע דאס גרויסע ווערק פון אדאלף בעהם „די ציוניסטישע בעוועגונג“. די ווערק וועט ערשיינען אין צוויי בענדער. די ערשטע אויפלאגע פון דעם ווערק איז איינגאנצען אויסגעשעפט.

געעפענט דעם לייפציגער יריד

רעדע פון פינאנץ־מיניסטער

בערלין, 25. (ספ. טעל) אויף דער ער־עפענונג פון דער לייפציגער מעסע האט דער פינאנץ־מיניסטער שווערין־קראזיג געהאלטען א גרויסע רעדע וועגען דער ווירטשאפטליכער לאגע אין דייטשלאנד, וועלכער דער פינאנץ מיניסטער האט געמאלט אין טונקעלע פארבען.

צוגאב־פאבאר־קאמיסיע

מיטוואך, דעם 28־טען ה.ח. וועט אין לאקאל אויף פיעטריקאווער 165 אנהויבען צו אמטירען א ספעציעלע צוגאב פאבאר־קאמיסיע פון 1־טען שטאטישען פ. ק. או.

צו דער קאמיסיע דארפען זיך צושטעלען אלע רעקרוטען פון יאהרגאנג 1914 און עלטערע, וועלכע האבען זיך, זיינער צייט נישט צוגעשטעלט צו דער פאבאר־קאמיסיע און האבען נאך ביז היינט נישט רעגולירט זייערע מיליטערישע בעציהונגען, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11 פאליצײ־קאמיסאריאטען, ווי אויך די, וועלכע האבען בעקומען נאמענטליכע אויפפאדערונגען פון דער שטאטישער סטאראסטווע.

Doktór
Z. Henrykowski
ספעציאל־ארצט פאר ווענערישע הויט־קראנקהייטען און מענער־שוואכע
9 טראוגוטא 9
טעל. 262-98
נעהמט אן פון 8—11 און פון 6—9 אווענד.
זונטאג פון 9 פריה ביז 12.30 בייטאג.
פאר פרויען ספעצ. א ווארטע־זאל

Dr. med. H. LUBICZ
פאר הויט. ווענערישע און בעשלעכטס־קראנקה.
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 114-32
עמפפאנגס־שעה'ן 8—10, 12—2 און 5—8 אווענד
זונטאג פון 9—11 בייטאג און יום־טוב פון 9—1.
פאר דאמען — א בעזונדערער ווארטע־זאל

Dr. Wołkowyski
האט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל־גאס 11, טעל. 238-02
נעמהט אן אין הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען, מענער־שוואכע
פון 8—11 בייטאג און פון 4—9 אווענד

לאָדז, 26 אויגוסט 1935

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז, 26 אויגוסט 1935

די בענקשאַפט נאָך דעמאָקראַטיע

אינם קאַמף פאַר דעמאָקראַטיזם, וואָס קומט איצט פאָר אין פּוילען, פערנעהמען מיר, יודען, נישט קיין דעציזירטע שטעלונג.

דער לאָזונג פון באָיקאָט האָט ארומגענומען א גאַנץ קליינעם טייל אפילו פון די טעאָרעטיקער און אידעאָלאָגען פון איין בעשטימטען לאַגער, די איבעריגע יודישע פּאָליטישע וואָרטזאָגערס האָבען אינם דאָזיגען ענין פערנומען א זאַכליכע און פּראַקטישע פּאָזיציע, מ'קעמפט פאַר מאַנדאַטען מיט ברען און טעמפּעראַמענט פונקט ווי אין די געוועהנליכע דעמאָקראַטישע וואַהל קאַמפּאַניעס.

דאָס, וואָס די ברייטע יודישע מאַסען בעציהען זיך צום גאַנצען ענין אַפּאַטיש האָט א קנאַפּע שייכות צו פּרינציפּען און טעאָריעס, פּשוט מ'ציהט זיי נישט אריין אין קאַמף, און זיי אַליין זעהען נישט די נויטיגקייט אין אַקטיווער בעטייליגונג, ווייל אַלץ איז דאָך שוין פאַקטיש בעשלאָסען פון פריהער דורך די עלעקטאָרען, דעריבער האָט איטלעכער יחיד וויכטיגערע דאגות, ווי שטופּען זיך צו דער קאַמפּאַניע, אגב קען מען נאָך נישט וויסען, ווי דער וואַהל־טאָג וועט אויסזעהן.

א פּרינציפּיעלער באָיקאָט פון די וואַהלען איז ביי יודען אַלענפאַלס נישט פּאָפּולער, פאַרוואָס ?

פערשטייט זיך די בענקעניש נאָך דעמאָקראַטיע פערלירט ביי אונז יודען איהר ראָמאַנטישען חן און גלאַנץ, ווען מיר זעהען די קאַמפּאַניע בענקערס, צווישען וועלכע מיר דאַרפען זיך געפונען, פּשוט גערעדט לויט אַלע סימנים, בעזונדערס אין שייכות מיט די פּושדיגע ווינטען, וואָס בלאָזען צו אונז פון מערב, קען מען משער זיין, אז מיטן נצחון פון דער דעמאָקראַטיע וואָלט פּוילען בעהערשט געוואָרען פונם נאַצישען אָדער נאַרישען (פון „נאַרא") גייסט, ווי זשע קענען מיר שטרעבען צו אזא רעזשים ?

און נישט בלויז דערפאַר, וואָס ער איז שלעכט פאַר יודען, איז ער אונז טריף, נאָר ווייל מיר ווייסען דאָך, אז די דאָזיגע טעאָריע, הגם זי קען זיך שטיצען אויף די ברייטסטע מאַסען, איז דורך און דורך צופרעסען פון נישט־יושרדיגקייט, די יודישע פּאָסטולאַטען פון גלייכבערעכטיגונג, פון גלייכע מעגליכקייטען צו אַרבייטען און געניסען, שפּאַרען זיך אָן אויף די פּרינציפּען פון מאָראַל און יושר. און אויב די ברייטע מאַסען ווילען עס אונז נישט נאָכגעבען, ווייל זיי האַלטען נישט פונם קריסטליך ־ יודישען פּרינציפּ פון „ואהבת לרעך כמוך", ווייל זיי זענען פערשיכורט פון עגאָאיסטישע נייגונגען, צי זענען מיר מחויב העלפען זיי קעמפען פאַר דער מענשליכקייט, אדנז צו דערשטיקען ?

אַנ'ענדעקישער טעאָרעטיקער האָט, אין ברען פון דער וואַהל אַגיטאַציע ארויסגעזאָגט אזא געדאַנק: יודען דאַרפען ציטערען פאַר דער דיקטאַטור, ווייל אויב די דיקטאַטור וואָלט געוואָלט מיט איהרע מיטלען אדורכפיהרען אונזערע פּאָסטולאַטען וואָלט דאָך אז אָך און וויי געווען צו די יודען.

ס'הייסט : אונז, ענדעקעס, מעגען יודען אָנ מרויען זייער גורל, ווייל ווי רשעותדיג מיר זאָלען נישט זיין, ווערן דאָך אונזערע מעשים פאָרט רעגולירט און טאָרמאָזירט דורך דער דעמאָקראַטיע; אָבער אויב א דיקטאַטאָר זאָל וועלען אדורכפיהרען דעם אַנטיסעמיטיזם, דאַמאָלט איז דאָך פאַר איהם נישטאָ קיין שום גרעניץ און אָפּהאַלט.

דער דאָזיגער פּשטל איז געבויט אויף לאָגיק ; אָבער פאַקטיש זעהען מיר אז די דיקטאַטור דאָ און דאָרט טרעט ארויס בפירוש און ספּעציעל געגן די שאָוויניסטישע צורייצטע אַפּעטיטען פונם נאַציאָנאַלען און פּאַרטייאישען עגאָאיזם, וועלכער בעקומט אומבעגרעניצטע פרייהייטען דווקא אינם דעמאָקראַטישען רעזשים, אין איין לאַנד ווערט ווי מיט אייזערנע צוואַנגען איינגעהאַלטען דער פּאַנאַנדערברויז פונם אַנטיסעמיטיזם, און זאָל נאָר אויף א רגע אָפּגעטון ווערען די האַרטע פויסט פון דער דיקטאַטור, וואָלטען מיטן הוראַגאַן פון פינסטערער מאַסען־שנאָה אָפּ געווישט געוואָרען אַלע פרייהייטען און גלייכקייטען, פּאָליטישע און קולטורעלע, וואָס יודען האָבען דאָרט דערגרייכט אונטערן דיקטאַטאָרישען רעזשים, און אין אַנ'אַנדער לאַנד — טאַקע דאָ ביי אונז אין פּוילען — איז פונם זעלביגען דעמאָקראַטישען וואָרצעל אויסגעוואַקסען די גיפטיגע צווייג פון אַקטיווען אַנטיסעמיטיזם, און פּאָגראָמיזם, וועלכער ברעכט אויס מיט א ווילדען שטורם, אין דער פאָרם פון פיזישע עקסצעסען, אַלע מאָל, ווען איהם דוכט זיך, אז דער הערשענדיגער רעזשים איז א ביסעל אָפּגעשוואַכט. היינט למאי זאָלען מיר מורא האָבען פאַרן „טאָמער, בעת אַנטקעגען איהם שטייט אוודאי?...

דער ענדעקישער פּשטל־מאַכער זויגט נישט סתם פון פינגער, ער האָט דערביי פאַרן אויג דאָס היטלער לאַנד, וואו דער המונישער זאָאָלאָגישער אַנטיסעמיטיזם ווערט אדורכגעפיהרט מיט אומבּרחמנותדיגסטע דיקטאַטאָרישע מיטלען און די רעזולטאַטען זענען פאַר יודען מורא'דיג, אין דערזעלביגער דייטשלאַנד הערשט דער אַנטיסעמיטיזם שוין פון ביסמאַרקס צייט אָן פונדערסטוועגען כל זמן אין לאַנד האָט געהערשט דעמאָקראַטיזם זענען זיינע ציין געווען טעמפּ.

געפינט זיך אָבער פוידען אין גאַנץ אַנדערע פערהעלטנישען, דער פּרצוף פון דער סאַנאַציע איז אונז שוין גוט בעקאַנט מיט זיינע סימפּאַטישע און אומסימפּאַטישע שטריכען און מיר קענען גענוי דעם חילוק צווישען איהם און דעם שווידערליכען ענדעקישען געשפּענסט.

אָט אזוי בערך איז די שטימונג ביי יודען, אפילו ביי יענע, וואָס שעהמען זיך עס ארויסברענגען פונם אונטערבעוואוסטזיין ארויס און האַלטען זיך גאָר אָן א זייט פונם גאַנצען וואַהל־ טומעל, כדי נישט צו דאַרפען נכשל ווערען מיט זינדיגע מחשבות.

און דאָך זענען מיר, יודען פּרינציפּיעל, אידעאיש פערבונדען מיט די שעהנסטע דעמאָקראַטישע עמפינדונגען און קענען זיך בשום אופן נישט בעפרייען פון דער פּלאַטאָנישער ליבשאַפט צום דעמאָקראַטישען געדאַנק, וועלכער האָט אָן אונז אזוי פערברעכעריש בוגד געווען, ממש ווי די אשה יפה וסרת טעם . . .

אונזער אייגענעם געזעלשאַפטליכען און פּאָליטישען לעבען אָרגאַניזירען מיר אויף דעמאָקראַטישע יסודות, דעם אַמאָליגען תקיף האָבען מיר פון דער יודישער גאַס פעריאָגט, קעגען זיינע איצטיגע איבערבלייבענישען פיהרען מיר אַנ'עקשנות'דיגען קאַמף, אונזערע מאָדערנע אָרגאַניזאַציעס, די סאָציאַלע אינסטיטוציעס, די קהלות בראש מיט דער גרויסער פּאָליטישער אָרגאַניזאַציע — ציוניזם — זענען געבויט אויף דעמאָקראַטישע יסודות.

אויך אונזערע בעציהונגען מיט דער אויסעוויניגסטער וועלט וואָלטען מיר געוואָלט זעהען געפלאָכטען מיט די פינסטערע פעדים פון דעמאָקראַטיזם.

אויב מיר שטעלען זיך צייטווייליג אנטקעגען דעם לעגיסלאַטיוו ראַט אין א"י, איז עס דערפאַר ווייל די דאָזיגע אינסטיטוציע וואָלט געווען א פּסעוודאָ־דעמאָקראַטישע און וואָלט בכוח געווען בעניין קעגען אונז די שרעקליכסטע אומיושרדיגע נגישה אין דער וועלט.

פונקט ווי מיר האַלטען פאַר אומיושרדיג און ממש פערברעכעריש די כלומרשטע דעמאָקראַטיע פון א קינסטלעך פערגרעסערטער שטאָט, דורך פעראייניגען צו איהר די ארומיגע דערפער, אזוי איז אויך אומגעזעצליך און נישט־דעמאָקראַטיש די קינסטליכע פערקלענערונג פון אונזער יודישען ציפערישען כּוח דורך בעגרעניצען די עליה ־ מעגליכקייטען און נישט לאָזען זיך פעראייניגען מיט דער א"י־ווירקליכקייט יענע אַלע הונדערטער טויזענדער יודען, וואָס שטרעבען דערצו און זענען מסוגל דערצו.

פאָדערען מיר דעריבער אָפּוואַרטען מיט דער גרינדונג פון אָט דער אינסטיטוציע, ביז די קינסטליכע פערהעלטענישען וועלען בעזייטיגט ווערען און עס וועלען אויפגעשטעלט ווערען די ערשטע גרונטפעסטען פאַר א מעגליכען דעמאָקראַטישען יושר.

לאָמיר האָפען, אז דאָס זעלביגע וועט אויך געשעהן אין אַלע אַנדערע פּרטים, די דעמאָקראַטישע רעזשימען וועלען נאָר צייטווייליג בלייבען פערטונקעלט, אזוי לאַנג ווי די פאָלקס־מאַסען וועלען זיין פערשיכורט פון שאָוויניסטישען עגאָאיזם, און אומפעהיג צו טראַכטען און האַנדלען באמת יושרדיג. סמנים זענען שוין פאַראַן, אז דאָ און דאָרט, וואו יסודות פאַר א קומענדיגען לעבען זענען שוין פעסט איינגעשטעלט, דערנעהנטערט זיך דער הערשענדיגער רעזשים צו די מאַסען און עפענט אַלץ ברייטער די טיר פאַרן דעמאָקראַטיזם, וועלכער איז סוף כל סוף דער איינציג ־ מעגליכער אופן פון רעגירען און אָנפיהרען מיט כלל־ענינים.

ווען ווייס, אפשר איז ביי אונז, יודען, אויך אינם דאָזיגען פּרט גילטיג דער אַלט־ביבלישער ווערטעל: בעהאַלט זיך אויף א רגע, ביז דער ברוזענדיגער צאָרן וועט אריבער....

אויך מיט אונזערע דעמאָקראַטישע סענטימענטען מוזען מיר זיך אויף א ווייל בעהאַלטען...

פ. ק.

41 בערלינער קינאָס פיהרען אויף דעם פילם „פּעטערסאָן און בענדעל"

סקאַנדאַלען אויפ'ן קאָנגרעס פון שטראָף־רעכט אין בערלין

דער אַנטיסעמיטישער פילם „פּעטערסאָן און בענדעל", וואָס די אויפפיהרונג זיינע האָט מיט אייניגע וואָכען צוריק ארויסגערופען דעם פּאָגראָם אויף יודען אויפן קורפירסטענדאַם, ווערט איצט אויפגעפיהרט אין 41 בערלינער קינאָס. אָבער דער דאָזיגער פילם האָט שוין, זעהט אויס דאָס מאָל ארויסצורופען כסדר נייע סקאַנדאַלען.

די אָפיציעלע „דייטשע נאַכריכטען קינאָ" שילדערט פאָלגענדע געשיכטע וועגען דעם פילם.

„אין די לעצטע טעג האָט זיך דאָס רייכס מיניסטעריום פאַר פאָלקס אויפקלערונג און פּראָפּאַגאַנדע פון זיכערע קוועלען דערוואוסט, אז אין א בערלינער קינאָ איז אויפגעפיהרט געוואָרען דער בעקאַנטער שוועדישער פילם „פּעטערסאָן און בענדעל" וואָס איז ארויסגעגעבען געוואָרען דורכן דייטשען האַמער־אויס־באַרג־געזעלשאַפט און וואָס איז ערלויבט געוואָרען דורך דער צענזור. דערביי איז פעסטגעשטעלט געוואָרען אז דער אָריגינאַל איז פערפעלשט געוואָרען. אזוי למשל איז אויף א אונגעזעצליכען אופן געקירצט געוואָרען דער אָריגינאַל פון דיאַלאָג צווישען פּעטערסאָן און בענדעל, בעת וועלכען פּעטערסאָן פרעגט בענדעלען : „דו ביזט דאָך א יוד"? און בענדעל דערצעהלט אז מען האָט איהם שוין 7 מאָל אויסגעוויזען פון שוועדען א. א. וו.

דער מלוכה סעקרעטאַר האַנס היענקעל, דער ממונה איבער יודישער קולטור אין דייטשלאַנד האָט פאַר א מיטאַרבייטער פון „אַנגריף" וועגען דאָזיגען ענין ערקלערט, אז ער האָט פעראָרדענט זיינע מענשען צו בעזוכען די 41 קינאָס אין בערלין וואָס פיהרען אויף דעם פילם. דערביי זענען אין 4 פאַלען פעסטגעשטעלט געוואָרען, אז דער אָריגינאַל טעקסט, וואָס איז בעשטעטיגט געוואָרען דורך דער צענזור איז געענדערט געוואָרען. א בעזונדערע בייזוויליגע ענדערונג פון דער אָריגינאַל קאָפּיע, וואָס ענדערט דעם זין איז געמאַכט געוואָרען אין א גרעסערען קינאָ אין מזרח בערלין.

האַנס הינקעל האָט אין זיין ווייטערדיגען געשפּרעך פעסטגעשטעלט אז די קירצונגען זענען אָהן שום ספק געמאַכט געוואָרען דורך פאַכלייט, און דער אינהאַלט פון פילם איז בכלל אזוי געפעלשט געוואָרען און אונפערשטענדליך געמאַכט אז מען האָט זיך געזעהן געצוואונגען צו קאָנפיסקירען דעם פילם.

אין דער ערקלערונג ווערט ווייטער געזאָגט: „עס איז כאַראַקטעריסטיש, אז צוליב דער פעלשונג איז תיכּף געפאַלען די צאָהל בעזוכער אין די קינאָס להיפוך צו די קינאָס וואו דער טעקסט איז נישט געפעלשט געוואָרען".

ווי הינקעל האָט ווייטער ערקלערט פיהרט ער איצט די אויספאָרשונג ווער עס האָט געמאַכט די פעלשונג, „מען האָט דאָ זיכער צו טון מיט די קאָמבינאַציעס פון א געוויסער יודישער גרופּע, וואָס האָט מורא פאַר דער קולטור פּאָליטישע פּראָפּאַגאַנדע ־ קראַפט פון פילם, און האָט געהאַט די חוצפּה זיך אנגעגענצושטעלען דעם רעגירונגס אורטייל, אז דער פילם איז „מלוכה פּאָליטיש ווערטפול". צוערשט די דעמאָנסטראַציע אין „קינאָ אויפן קורפירסטענדאַם בעת דער פּרעמיערע, דאַן די העצע פון דער אויסלענדישער פּרעסע, וואָס האָט חושד געווען די נאַציאָנאַל סאָציאַליסטען, אז זיי האָבען געפעלשט דעם פילם. און איצט די חוצפּהדיגע דרייסטקייט א פילם, וואָס איז ערקלערט געוואָרען אלס מלוכה־פּאָליטיש, ווערטפול, צו ענדערען און פּאַרצופיהרען דעם פּובליקום אלס עכט.

הינקעל קומט צום סוף צו דער מסקנה אז „די יודען האָבען נאָך אַלץ א האַנד אין געוויסע ערטער, וואָס האָבען א גרויסע בעדייטונג, פאַר דעם געזונד מאַכען פון אונזער פאָלק," און פערשטעהט זיך עס וועלען אָנגענומען ווערען אַלע מיטלען „אָהן שום ריקזיכט אויסצושליסען די יודען פון אַלע אונזערע קולטור שאַפענדע פּראָפעסיעס, די אַלע וואָס זענען שולדיג אין דער דרייסטער פעלשונג וועט אוועקגענומען ווערען די קאָנצעסיעס צו האָבען קינאָס. א חוץ דעם וועט מען אין דער צוקונפט גענוי מוזען אַכטונג געבען וועלכע פון די נישט־אַרישע קינאָ־בעזיצער קענען נאָך בכלל קומען אין בעטראַכט אלס צופערלעסיג צו פיהרען זייער געשעפט. די נישט צופערלעסיגע נישט־אַרישע קינאָ בעזיצער וועט געגעבען ווערען א טערמין אין וועלכען זיי וועלען מוזען זייערע אונטערנעהמונגען איבערגעבען צו ריינערע און צופערלעסיגערע פּערזאָנען".

ווי עס איז פון דער דאָזיגער ערקלערונג צו זעהען גרייט מען זיך אין דייטשלאַנד צוצונעהמען ביי אַלע יודישע קינאָ בעזיצער זייערע אונטערנעהמונגען.

* * *

אויף דעם אינטערנאַציאָנאַלען קאָנגרעס פון שטראָף־רעכט וואָס קומט איצט פאָר אין בערלין, איז מצד אייניגע אנטיילנעהמער געקומען שטאַרקע אָנקלאַגען געגען די רעכטליכע מעטאָדען וואָס ווערען איצט אָנגעווענדעט אין דריטען רייך, אין איין פאַל איז געקומען צו אזא טומעל, אז די זיצונג האָט געמוזט איבערגעריסען ווערען.

דער פּאַריזער אַדוואָקאַט פּערוקטשי האָט אויסגענוצט די געלעגענהייט און האָט געשטעלט פראַגען וועגען די קאָנצענטראַציע־לאַגערן אין דייטשלאַנד. ער האָט אָנגעוויזען אז די לאַגערן זענען א ביישפּיל ווי אזוי די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען ווענדען אָן דאָס שטראָף רעכט, און ווי אזוי די פּאָליטישע געגנער ווערען אונטערדריקט אָהן א גערעכטען אורטייל.

דער דייטשער דעלעגאַט דר. וואַלטמאַן האָט געפּרובט צו ראַטעווען די סיטואַציע מיט דער ערקלערונג, אז די נאַציאָנאַל סאָציאַליסטישע קאָנצענטראַציע לאַגערן זענען ערציהונגס אינסטיטוציעס. די דאָזיגע צינישע האַלטונג האָט ארויסגערופען א שטורם ביי די אויסלענדישע דעלעגאַטען, אזוי אז די זיצונג האָט געמוזט איבערגעריסען ווערען.

א צווייטער פאַל איז געווען ווען א הויכער בעאַמטער פון יוסטיץ מיניסטעריום דר. ווילקע האָט אריינגעטראָגען א פאָרשלאַג אז ביי מאַסען פּראָצעסען זאָל דער פּראָצעס פערקירצט ווערן דורכ'ן רעכט פון די ריכטער צו בעגרעניצען עדות עקלערונגען, און די רעכט פון פערטיידיגען איז הסכם מיט די מעטאָדען פון דריטען רייך, געגען דעם האָט שטאַרק פּראָטעסטירט דער בעלגישער דעלעגאַט באַסטיען, א ליידענשאַפטליכע רעדע געגען פאָרשלאַג האָט געהאַלטען דער ענגלישער אַדוואָקאַט דזשאָפּערי בינג וועלכער האָט צווישען אַנדערען געזאָגט: — „אז דער פאָרשלאַג צו פערקירצען די פּראָצעסען איז געמאַכט געוואָרען בכדי צו בעקומען די סאַנקציע פאַר יענעם אופן פון פיהרען פּראָצעסען ווי מען איז דאָס געוואוינט צו זעהען איצט אין דייטשלאַנד און ער האָט פערענדיגט: אינגיכען וועט מען אדורכפיהרען דעם פּראָצעס געגען טהעלמאַנען, אָבער אין דער מיינונג פון דער וועלט וועט נישט ער זיצען אויף דער בעשולדיגונגס באַנק, נאָר די דייטשע יוסטיץ".

די דאָזיגע ערקלערונג האָט ווידער ארויסגערופען א שטאַרקען שטורם ביי די דייטשע דעלעגאַטען.

קריגס־אינדוסטריע אין אמעריקאַ ווערט א שוואַך געשעפט

די סענאַט קאָמיסיע אין וואַשינגטאָן וואָס פאָרשט שוין זייט א יאָהר די געשעפטען פון דער אַמעריקאַנישער און אינטערנאַציאָנאַלער קריגס אינדוסטריע האָט זיך אין דער לעצטער פאַזע פון איהר אַרבייט פערנומען צו שאַפען געזעצען, וואָס זאָלען בעגרעניצען די אזוי גערופענע קריגס רווחים, נאָך אין דעצעמבער פון פערגאַנגענעם יאָהר האָט די אויספאָרשונגס קאָמיסיע פערעפענטליכט סטאַטיסטישע ידיעות וועגען די ריזיגע פערדינסטען פון די פערשידענע אונטערנעהמונגען, ווי אויך פון די אינדוסטריע ־ מאַגנאַטען אויפן געביט פון פּראָדוקציע און האַנדעל מיט געוועהר און אַמוניציע. א געוויסע צייט האָבען די אַרבייטען פון דער אויספאָרשונגס קאָמיסיע אָנגעטראָפען אויף שוועריגקייטען צוליב דעם צו־ברייטען געביט פון די אויספאָרשונגען. עס זענען אַנטשטאַנען פראַגען פון מלוכה סודות סיי אין אַמעריקאַ אַליין, ווי אויך פון אַנדערע מלוכות. דער אַמבאַסאַדאָר פון גרויס־בריטאַניען האָט אינטערווענירט אין וואַשינגטאָן, אין אויסערן ־ מיניסטעריום געגען דעם איבערגעבען די מיטגלידער פון דער אויספאָרשונגס קאָמיסיע פערטרויליכע אינפאָרמאַציעס און דאָקומענטען. עס האָט זיך אין דעם פאַל געהאַנדעלט וועגען דער ראָלע פון דער מאָרגאַן באַנק בעת דער וועלט־מלחמה.

א דאַנק די בעמיהונגען און דרוק פון פּרעזידענט רוזוועלט האָבען די סענאַטאָרען צוזאַמענגעשטעלט א פּראַקטישען אַרבייטס־פּלאַן, זייט אייניגע וואָכען האָט מען אין דער עפענטליכער מיינונג געפיהרט א ענערגישע קאַמפּאַניע אונטער דער לאָזונג : „פערקלענערען די קריגס רווחים". דער בעקאַנטער יוריסט דזשאָהן ש. פלין האָט בעקומען א פעראָרדנונג אויסצואַרבייטען א געהעריג געזעץ. איצט האָט די קאָמיסיע שוין בעקומען דאָס געזעץ און עס בעשטעטיגט. דאָס געזעץ איז נוגע די פעראָרדנונג נאָר אין פאַל פון קריג. עס זעהט פאָר קודם כל דאָס שליסען אַלע סחורות בערזעס מיטן מאָמענט ווען עס ווערט ערקלערט א מאָביליזאַציע. א העלפט הכנסות פון אקציען געזעלשאַפטען פון דער קריגס אינדוסטריע וואָס שטייגען נישט איבער 6 פּראָצענט געהט איבער אין מלוכה אוצר, אין דער פאָרם פון שטייערען, אַלע הכנסות איבער 6 פּראָצענט ווערען פולשטענדיג קאָנפיסקירט. דאָס געזעץ שטעלט אויך פעסט, אז פּריוואַטע הכנסות פון אינדוסטריעלער קענען בעת א מלחמה נישט איבערשטייגען איבער 10 טויזענט דאָלאַר יעהרליך, דאָס הייסט די הויך פון דער פּענסיע פון א גענעראַל אין אַקטיווען דינסט. אַלע לייטער פון דער קריגס אינדוסטריע אונטערליגען אלס מאָביליזירט דעם בעפעהל פון דער מיליטערישער מאַכט.

דער פאָרזיצענדער פון דער קאָמיסיע, דער רעפּובליקאַנישער סענאַטאָר פון צפון דאַקאָטאַ, ניי, האָט ערקלערט, אז אין דער נאָהענטסטער צייט ווערט אויך געשאַפען ווערען א געזעץ וועגען די הכנסות פון דער קריגס אינדוסטריע אין פרידענס צייט, קאָמענטירענדיג דעם איצטיגען פּראָיעקט, האָט ער ערקלערט, אז ער דאַרף מעגליך מאַכען דאָס פינאַנסירען מלחמות, נאָר מיט דער הילף פון די לויפענדע שטייערען, נישט בענוצענדיג זיך מיט הלוואות און קרעדיטען, וואָס זאָגען בעלאַסטען א רייהע קומענדיגע דורות. אויף אזא אופן וואָלט מען לויט דער מיינונג פון אמעריקאַנישען סענאַטאָר, געקענט אין א בעדייטענדיגער מאָס פערהיטען פון געפעהרליכע ווירטשאַפטליכע קריגס נאָכוועהענישען.

א גרויסען איינדרוק האָט אין דער אמעריקאַנישער עפענטליכער מיינונג ארויסגערופען די דעקלאַראַציעס וואָס עס האָט איבערגעגעבען דער אויספאָרשונגס קאָמיסיע פון סענאַט דער בעקאַנטער ניו־יאָרקער פינאַנסיסט, בערנאַרד מ. באַרוך, בעת דער וועלט מלחמה איז ער געווען פאָרזיצענדער פון אינדוסטריעלען ראַט פון די פעראייניגטע שטאַטען. לעצטענס האָט פּרעזידענט רוזוועלט אָפּגעהאַלטען מיט איהם אָפטע בעראַטונגען אין ווייסען הויז. די בעראַטונגען האָבען זיך בעצויגען הויפּטזעכליך צו די אַרבייטען פון דער אויספאָרשונגס ־ קאָמיסיע ביים סענאַט, און ספּעציעל מיט דער פראַגע פון די ריזיגע קריגס רווחים פון די אינדוסטריע מאַגנאַטען.

בערנאַרד באַרוך האָט אָהן פאָרבעהאַלט אויסגעדריקט זיין אָנערקענונג פאַר דעם געזעץ־פּראָיעקט. וואָס די אויספאָרשונגס־קאָמיסיע האָט אויסגעאַרבייט. צווישען אַנדערען האָט ער ערקלערט, אז לויט זיין מיינונג האָט די מלוכה בעת א מלחמה דאָס רעכט צו קאָנפיסקירען דאָס גאַנצע פערמעגען און הכנסות. אויב זי אָנערקענט אז דאָס איז נויטיג צום ציל פון נאַציאָנאַלע פערטיידיגונג. ער האָט אָבער בעטאָנט, אז מען דאַרף נישט צו שאַרף אָנווענדען די קאָנטראָלע פון די פרייזען אויפן געביט פון דער קריגס אינדוסטריע, ווייל דאָס קען זיך שלעכט אָפּרופען אויף דער פּראָדוקציע.

פון די דאָזיגע ווערטער מאַכען אייניגע צייטונגען דעם אויספיהר, אז הגם דאָס אדורכפיהרען דאָס געזעץ וועגען די קריגס רווחים בעת א מלחמה דאַרף שוין בעטראַכט ווערען פאַר א זיכערער זאַך, וואָלט אָבער אַנטרעפען אויף גרעסערע שוועריגקייטען דער פּרוב צו בעגרעניצען די „שלומדיגע", דאָס הייסט די איצטיגע ריזיגע הכנסות פון דער אַמעריקאַנישער פּריוואַטער קריגס־אינדוסטריע

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג, 26 אויגוסט
כ"ו מנחם אב תרצח
זון־אויפגאנג 4.37
זון־אונטערגאנג 6.38

די נעכטיגע וואהלען פון דעלעגאטען צום קאלעגיום,
וואס וועט וועהלען די סענאטארען
די וואהלען זענען אדורך רוהיג ביי א גוטער פרעקווענץ

(א) נעכטען זענען פארגעקומען די וואהלען פון דעלעגאטען צום וואיעוואדישען קאלעגיום צו די וואהלען אין סענאט.

פונקט 9 א זייגער האבען זיך אין די לאקאלען וועלכע זענען פריהער אנגעוויזען געווארען, דורך די פארזיצערס פון די קרייז־קאמיסיעס, פערזאמעלט די וועהלער, וואס פערמאגען שטימרעכט צום סענאט. נאכדעם ווי מען האט געעפענט די זיצונג און דורכגעלייענט די ליסטעס פון די אנוועזענדע האט מען געוועהלט דריי סעקרעטארען און צוגעטרעטען צום אנגעבען די נעמען פון קאנדידאטען. די וואהלען זענען געווען געהיימע.

נאך 12 א זייגער ווי מען אינפארמירט אונז, איז מען צוגעטרעטען אין אלע אבוואדען צו צעהלען די שטימען און צוזאמענשטעלען די געהעריגע פראטאקאלען.

אלס דעלעגאטען צום וואהל קאלעגיום זענען פון לאדז געוועהלט געווארען:

פראפ. יאן האוסער, לייטער פון שולע יאן בראון; לייטער פון שולע יאן וואשיבסקי, דיר. פון גימנאזיע ראמאנא פאריצקא, שול - אינספעקטאר העגריק ארענדאלסקי, קאפיטאן זיגמונד בודזשינסקי, פולקאווניק סטאניסלאוו בורנאגעל, נאטאריוש, קאזשימיעזש אקשא סטשעלעצקי; אדוואקאט איזאק קליינערמאן; אינזשיניער וואצלאוו וואיעוואדזקי; אדוו. עדווארד שיפער, דיר. מיעטשיסלאוו קאליגאווסקי, אדוו. סטאניסלאוו פאוולאווסקי, אפטייקער וולאדזשימיעזש בארקאווסקי, דיר. סטאניסלאוו גונדעליאך, אדוו. אלפרעד ביליק, לייטער מאריאן מאלינאווסקי, לעהרער יוזעף טאמטשיק, דיר. זיגמונד פידלער, דיר. טאמאש ווילקאווסקי, שול - לייטער עדוארד דוטקיעוויטש, דיר. סעווערין פייפערסקי, לייטער פון שולע קלעמענס בילסקי, אינספעקטאר יוזעף מיארעצקי, שול אינספעקטאר סטאניסלאוו דאבראוואלסקי, פרעזעס אנטאני סמאלארעק, לייטער יוזעף זובערט. פרוי וואיעוואדין האוקע נאוואקאווא, פולקאווניק וואצלאוו בארטאשקיעוויטש, נאטאריוש העגריק קאנאזשעווסקי, דיר. יאן קונסטמאן. דיר. פראנציזשעק וואשקיעוויטש, נאטשעלניק מאריאן וואדאווסקי; מאיאר מיעטשיסלאוו בענטקאווסקי, נאטשעלניק סטעפאן ביסלאווסקי, מאיאר ערנעסט בוכטא. לייטער סטאניסלאוו זוסלאוויטש, פולקאווניק טאדעאוש אלף טארטשינסקי, פולקאווניק יאן גאבריץ, ד"ר סטאניסלאוו הורוויטש, נאטשעלניק טשעסלאוו שאסלאנד, נאטשעלניק העליאדאר קאנאפקא, געוו.־דעפוטאט לודוויג וואשקיעוויטש, דירעקטאר איגנאצי מאוריצי פאזנאנסקי, דיר. יוזעף וואלטשינסקי, דר. פעליקס סקושעוויטש, דר. יוליוש אייזנער, גענ. עמעריט סטאניסלאוו מאלאכאווסקי. אדוו. סטעפאן שטראהמייער, פרעז. דאוויד דאניעל העלמאן, אדוו. מאקסימיליאן בזשעזשינסקי, ריכטער פעליקס מאוערער.

אלע אויסגערעכענטע זענען געוועהלט געווארען לויט דער רייהע אין די 53 לאדזער אבוואדען, די פרעקווענץ האט זיך געוואקעלט צווישען 60 און 90 פראצענט.

אין דער גאנצער וואיעוואדזטווע זענען די וואהלען אויך אדורך גאנץ רוהיג ביי א פרעקווענץ פון א 80 פראצענט.

די אויסגעוועהלטע אין לאדז 53 און אין די פאוויאטען 140 דעלעגאטען דארפען דעם 15טען סעפטעמבער אלס וואהל קאלעגיום אויסוועהלען 5 סענאטארען וועלכע וועלען רעפרעזענטירען דאס ווירטשאפטליכע, קולטורעלע און ארבייטער לעבען פ לאדזער וואיעוואדזטווע.

געפרובט אנטלויפען פון טורמע
קרימינאל־ארעסטאנטען פון טורמע אויף קאפערניקא־גאס האבען געוואלט זיך ארויסבעקומען אויף דער פריי

א גרופע ארעסטאנטען אין טורמע אויף קאפערניקא־גאס האבען אויסגעארבייט א דרייסטען פלאן פון אנטלויפען פון דער טורמע, און האבען דעם פלאן כמעט רעאליזירט, ווי א קלייניגקייט האט זיי פערראטען.

דער פלאן צו אנטלויפען איז ענטשטאנען אין א צעלע אויפ׳ן צווייטען שטאק, וואס געפינט זיך איבער דער וואוינונג פון דעם טורמע־נאטשעלניק. דער לעצטער געפינט זיך איצט אויף אורלויב און זיין וואוינונג איז לעדיג. דעם דאזיגען אומשטאנד האבען געוואלט אויסנוצען די ארעסטאנטען און זיי האבען אדורכגעקלאפט א לאך אין דער פאדלאגע צום סופיט פון דער לעדיגער וואוינונג. פון דער וואוינונג האבען זיי געדענקט דורכ׳ן באלקאן ארויסצובעקומען זיך אויף דער פריי. די ארבייט האבען זיי אדורכגעפיהרט אזוי פרעציז, אז ביז אין דער לעצטער מינוט האט די אויפזיכטס־מאכט פון טורמע גארנישט בעמערקט. די אויפמערקזאמקייט פון דער אויפזיכטס־מאכט האט געצויגען די אומרוהיגע שטימונג צווישען אייניגע ארעסטאנטען. מען האט אנגעהויבען אויף זיי אכטונג צו געבען, מעהר בעאבאכטען און דערגאנגען צום עצם ענין.

צושלאגען עטליכע יודען אין טעאפילאוו

אנצופאלען אויף יודען און זיי שלאגען אויף די זומער־וואוינונגען פונם אנהויב סעזאן — לוינט נישט: זיי וועלען זיך נאך צולויפען און דערפון קענען ליידען די דארפישע — אנצופאלען אויף יודען איז דאס לאגישסטע צום סוף פון זומער־סעזאן, ווען זיי האלטען שוין סיי ווי ביים אוועקפאהרען — און כוליגאנעם לאזען זיך וואוילגעהן.

נעכטען זענען אין טעאפילאוו בעפאלען געווארען פון כוליגאנעם און שווער צושלאגען געווארען א רייה יודען, וואס זענען אפגעפאהרען פונם זומער־וואוינונג. צווישען זיי די לאדזער ישעיה צוקער, פאלודניאווא 13, באוועלניק, ליסטאפאדא 36, און בארנשטיין פאלודניאווא 26.

דער איינציגער יודישער וואהל־קרייז אין לאדז
איז דער 15־טער
דער איינציגער יודישער קאנדידאט אין לאדז
איז ג. סיים־דעפוטאט
ה׳ לייב מינצבערג

אנ׳אקטיווער ענדעק פערוואונדעט א פאליציאנט

(א) דער מיטגליד פון דער ענדעקישער פארטיי סטעפאן קוביש, האט בעשלאסען אדורכצופיהרען דעם פראגראם פון זיין פארטיי אויף אנ׳איינגענארטיגען אקטיווען אופן: ער האט גענומען א מעסער אין די הענט און זיך געלאזט נאכיאגען נאך יודען אויף די שטערלינג און ציגעלניאנא גאסען. אויף די גאסען איז ענטשטאנען א פאניק. יודען האבען גענומען אנטלויפען און בעהאלטען זיך אין די טויערן, וועגען די כוליגאנישע שטיק פון קוביש׳ן האט זיך דערוואוסט דער 50־יעהריגער פאליציאנט אנדזשעי גארגאן און געוואלט איהם פערהאלטען., קוביש האט דעם פאליציאנט דערלאנגט מיט׳ן מעסער אין די הענט און אין האלז און איהם שווער פעוואונדעט.

דעם אקטיווען ענדעק האט זיך איינגעגעבען שפעטער צו פערהאלטען. צום פערוואונדעטען פאליציאנט האט מען ארויסגערופען פאגאטאוויע, וועלכע האט איהם ערטיילט די ערשטע הילף.

א גרויסע שרפה אין א פאבריק

(א) נעכטען ארום 4 א זייגער ביינאכט האט אויסגעבראכען א שרפה אין דער וואטע־פאבריק פון דער פירמע „לאפאווא" אויף לעשנא 47. דאס פייער איז בעמערקט געווארען דורך די חלוצים פון קיבוץ באראכאוו, וואס געפינט זיך אויף דעם זעלבען הויף, זיי האבען באלד אלארמירט די פייערלעשער און אליין גענומען לעשען דאס פייער.

עס זענען געקומען פינף פייערלעשער־אפטיילונגען, וועלכע עס איז געלונגען דאס פייער צו לאקאליזירען. דער היזק איז א בעדייטענדער, ווייל עס זענען בעשעדיגט געווארען די פאבריקס־מכשירים און דער פאבריקס־בנין.

שרפה אין א צופאהר־טראמוויי

אין טראמוואי וואס קורסירט צווישען לאדז און טושין, האט עהערנעכטען פלוצים אויסגעבראכען א שרפה אין מאטאר. ווען די פאסאזשירען האבען בעמערקט דאס פייער, איז ענטשטאנען א פאניק. מען האט אנגעהויבען שפרינגען פון טראמוואי דורך די טירען און פענסטער. צום גליק האט דער מאשיניסט באלד פערהאלטען דעם וואגאן, אזוי אז פון די אראפגעשפרונגענע האבען נאר געליטען עטליכע מענשען. אין טראמוואי האבען זיך געפינען מערסטענטייל ארבייטער, וואס ארבייטען ביי דעם שאסע לאדז—פיעטרקאוו.

די שרפה איז ענטשטאנען צוליב א קורץ־שלוס.

טאג־נאטיצן
די לאגיק און די אינסטרוקציע

ס׳האט זיך בעוויזען אין דער כראניק א ידיעה, אז דאס אינערן מיניסטעריום האט באויפטראגט די שטאט פערוואלטונגען אז זיי זאלען בעגרענצען דאס סובסידירען געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס אין זייערע בודזשעטען ביז אויף „לאפפ" און פיזישע ערציהונג און מיליטערישע צוגרייטונג.

אין דער אינסטרוקציע פון אינערן מיניסטעריום ווערען אנגערופען די אינסטיטוציעס וועלכע מ׳דארף סובסידירען, וועגען אלע איבעריגע אינסטיטוציעס וועלכע זענען ביז איצט סובסידירט געווארען אין א מיניאטור פארם, דורך די מאגיסטראטען, זאגט די אינסטרוקציע אז מ׳דארף דאס אפשטעלען.

ס׳איז קלאר אז די שטאט פערוואלטונגען וועלען זיכער אויספיהרען די אינסטרוקציע נאך אייפריגער ווי דאס אינערן־מיניסטעריום האט דאס אליין געוואלט.

קודם כל שטעלען מיר זיך פאר, וועלען תיכף אפגעשטעלט ווערען די סובסידיעס פאר די יודישע געזעלשאפטליכע און סאציאלע הילף־אינסטיטוציעס, וועלכע זענען נאך געבליבען אין פערשידענע מאגיסטראטען.

זאלען מיר זיך אויף א מאמענט אפשטעלען דעריויף צי די נישטיגע סומען וואס די יודישע אינסטיטוציעס בעקומען פון מאנכע מאגיסטראטען קענען צוגערעכענט ווערען צו דער פאזיציע סובסידיעס? דא געשעהט א פשוט מיספערשטענדניש, דאס זענען בשום אופן נישט קיין סובסידיעס, נאר א מין צוריקצאהלען פון די קאסטען (אין א מינימאלער פארם), וועלכע דער מאגיסטראט וואלט געדארפט טראגען ווען די דאזיגע אינסטיטוציעס וואלטען בכלל נישט עקזיסטירט.

זאלען מיר אננעהמען דעם פאל ווען א יודישע געזעלשאפט אין לאדז פיהרט א יתומים הויז און גיט דערויף אויס צעהנדליגער טויזענדער זלאטעס א יאהר און בעקומט פון דער שטאט א סובסידיע פון אנ׳ערך 600 זלאטעס און אפשר דאס אויך נישט. וואס הייסט דאס ?

דאס געזעץ וועגען סאציאלער הילף זאגט, אז די שטאט פערוואלטונג איז מחויב צו פערזארגען יעדען יתום און יעדע יתומה און ווען די יודישע געזעלשאפט גרינדעט אליין איהרס א יודישען יתומים הויז הייסט עס, אז מ׳נעהמט אראפ די לאסט פון דער שטאט פערוואלטונג וועלכע וואלט געדארפט אויסהאלטען די עטליכע צעהנדליג יתומים פון פוילישע בירגער, וועלכע געפינען זיך אין יודישען יתומים־הויז, דער שכל איז דערביי מחויב, אז די שטאט פערוואלטונג וואלט געדארפט צוריקצאהלען די קאסטען וויפיל זי וואלט אויסגעגעבען פאר די דאזיגע יתומים.

אדער ווען די יודישע קהלה האלט אויס זאלען מיר זאגען א משוגעים הויז. וואו ס׳געפינען זיך עטליכע צעהנדליג משוגעים וועלכע וואלטען געמוזט פערזארגט ווערען דורך דער שטאט, וואלט אין אזא פאל דער מאגיסטראט געדארפט זיין דאנקבאר די מענשען, וועלכע טראכטען וועגען דעם און מיט דאנק צוריקצאהלען דער קהלה דאס וואס די משוגעים וואלטען געקאסט דער שטאט.

און אזוי אזוי מיט א זקנים־הויז, מיט א זויגלינגס חיים, און אפילו מיט א שפיטאל, א יודישע שול.

דעם סוף ווייסען מיר, די שטאט פערוואלטונגען ווילען נישט געבען קיין ענטפער אויף אונזער לאגישער שאלה, און מאנכע פון זיי, וועלכע ווילען זיין אינגאנצען אין ארדנונג, מיט זייער געוויסען, ווארפען צו עטליכע זלאטעס פאר די דאזיגע אינסטיטוציעס.

ס׳זענען געקומען אנדערע „טעארעטיקער" און געטענה׳ט: ווער בעט דען די יודען זיי זאלען גרינדען זייערע אייגענע אינסטיטוציעס, זאלען זיי דאס נישט טון און דאן וועלען די יודען, פוילישע בירגער, בעזארגט ווערען אזוי ווי אלע אנדערע, איז אונזערן ענטפער קודם כל, אז מיר גלויבען נישט אז ס׳וועט טאקע אזוי זיין, מיר קענען די איינשטעלונג פון די בעאמטע, מיר קענען די שטימונג בנוגע יודען, און דעריבער זענען מיר זיכער אז פאר אונזערע קראנקע, יתומים, און אומגליקליכע וועט קיין ארט נישט בלייבען, און איבעריגענס האט דאך די שטאט נישט גענוג ארט פאר אלע ווען מ׳וואנדט זיך צו איהר. און צווייטענס האנדעלט זיך דאך דא וועגען א גאנץ אנדערען ענין, די יודישע יתומים קענען נאך דערוואייל נישט זיך געפינען צוזאמען מיט נישט־יודישע יתומים, דאס זעלבע איז מיט יודישע זקנים און אפילו מיט קראנקע. ס׳שפילט דאך א ראלע די סביבה, די שפראך און אפילו דאס עסען און דעריבער האט די יודישע געזעלשאפט זיך געפונען געצוואונגען צו גרינדען איהרע אייגענע אינסטיטוציעס, זייענדיג זיכער אויף דער פערשטענדניש פון דער שטאט־פערוואלטונג ביים דעקען די הוצאות.

באלד אבער האבען מיר זיך אויסגעניכטערט פון די אילוזיעס, באלד האבען מיר פערשטאנען אז די שטאט פערוואלטונגען וועלען אין א טויזענדסטען טייל נישט דעקען די קאסטען, וועלכע מיר האבען אראפגענומען פון דער שטאט. מיר האבען אבער נישט געקענט מוותר זיין אויף די סובסידיעס, ווייל ס׳האט זיך שוין געהאנדעלט אין א פרינציפ, דער פרינציפ אז אונזערע אינסטיטוציעס מוזען בעקומען די סובסידיעס האט געמוזט בלייבען און דערפאר האבען מיר געקעמפט.

איצט איז געקומען די אינסטרוקציע פון אינערן מיניסטעריום, דער אויסרייד פאר די שטאט פערוואלטונגען איז שוין א פערטיגער. די יודישע ראטמענער אומעטום וואו זיי זענען נאר דארפען וועגען דעם געדענקען און נישט דערלאזען אז דער אויסגעקעמפטער פרינציפ זאל אפגעשאפען ווערען.

י. ד.

אנפאלען, געשלעגען, פארפאלען

(א) אויף מארישינסקא 2 זענען צוויי אומבעקאנטע בעפאלען דעם 27 יעהריגען יוזעף סטאפטשאק (מארישינסקא 3) און איהם מיט א קאסטעט און מעסער שווער פערוואונדעט.

* * *

אויף רוג מיצנאווסקא און דווארסקא איז פערוואונדעט געווארען מיט א מעסער, דורך אומבעקאנטע דער 27 יעהריגער יאן קאוואלסקי (מיאגאווסקא 23).

* * *

אויף ווארנענסקא 8 איז אין זיין אייגענער וואוינונג בעת א געשלעג שווער פערוואונדעט געווארען דער 57 יעהריגער מארטין קאזמיערטשאק

* * *

צווישען וואלענטי פיטשטשיטשקי (חייזמאנא 36) אין ווילהעלם דילקע (פשעמיסלאווא 11) איז אין א שכור׳ן צושטאנד ענטשטאנען א געשלעג ביידע האבען דערביי בעקומען שווערע וואונדען.

* * *

אויף שארע גאס איז בעפאלען און צושלאגען געווארען דורך אומבעקאנטע, א געוויסער יוזעף פאפטא (שארא 7).

אין אלע פאלען האט די ארויסגערופענע פאגאטאוויע ערטיילט די ערשטע הילף.

* * *

אויף וואלטשאנסקא 230 האט זיך די לאקאטארקע פון דעמזעלבען הויז סטאניסלאווא קאצפערסקא אויסגעגליטשט און געפאלען אזוי אומגליקליך, אז זי האט צעבראכען א פאר ריפען און עס האט געפלאצט ביי איהר דער שארבען.

די פאגאטאוויע האט זי אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין קרייז־שפיטאל.

אויספלוגען קיין פאלעסטינע
פון 630.— זל. אן
ארגאניזירט
„ארביס" פיעטריקאווער 18, טעל. 249-33
אויך הנחה־פעסער קיין טשעכאסלאוואקיי און יוגאסלאוויען.
אויך קיין עסטרייך.

טעלעגראם!!! טעאטער „ראזמאיטאשטשי" טעלעגראם!!!

„אראראט" קומט קיין לאדז

א פערזשאגעלטער יוד, וועלכער האט פערלוירען דעם זכרון בעת דער מלחמה אין א לאדזער שפיטאל

ביים זאגען ווידוי ווערט ער דערקענט און קומט זיך צונויף מיט זיין פרוי און ברודער

די מלחמה צייט האט נאך נישט פערווישט אלע איהרע שפורען. נאך היינט שפילען זיך אפ טראגעדיעס וועלכע זענען א רעזולטאט פון דער וועלט-מלחמה וועלכע האט פעראומגליקליכט און רואינירט אזוי פיל מענשליכע עקזיסטענצען.

אין לאדזער ראבינאט האט זיך דאנערשטאג אפגעשפילט א טראגעדיע וועלכע האט שוין געדינט פאר א טעמא נישט פאר איין גרויסען שרייבער.

די דירעקציע פון שטאטישען שפיטאל אויף זאקאנטנא גאס, וועלכע ווערט גערופען „זביארניא מיעסקא" האט נעכטען געשיקט אין ראבינאט א ביטע, אז איינער פון די רבנים זאל אראפקומען אין שפיטאל ווייל איינער פון די קראנקע, וועלכער געפינט זיך אין שפיטאל און האלט ביים שטארבען, וויל זאגען ווידוי. באלד איז איינער פון די רבנים אוועק אין דער שטעטישער זביארניע, וואו ער האט ווירקליך געטראפען א יוד פון א יאהר פופציג וועלכער האט שוין קוים געאטעמט. און דא האט זיך ארויסגעשטעלט פאלגענדע טראגעדיע. דער יוד ווייסט נישט ווי ער הייסט, פון וואנען ער שטאמט, צי ער האט א פרוי און קינדער. צי ער האט בכלל משפחה, ער ווייס נישט פון וואנען ער קומט און וואוהין ער וויל געהען, ער האט געפיהלט אז ער שטארבט, און האט געוואלט ווידוי זאגען, צוליב דעם טאקע איז דער רב אהערגערופען געווארען דורך דער שפיטאל-דירעקציע.

אין שפיטאל האט מען דעם רב אויפגעקלערט, אז דער יוד איז איינער פון די מלחמה קרבנות, נאך פון יאהר 1920. ביי איינע פון די שלאכטען איז דער יוד שווער פערוואונדעט געווארען און פון דעמאלט אן האט ער אינגאנצען פערלוירען דעם זכרון. ער האט גארנישט געדענקט וואס מיט איהם איז פאר געקומען און בכלל ווער ער איז. ער האט נאר געוואוסט אין דעם מאמענט וואס ער טוט מיט א מינוט שפעטער האט ער אויך דאס פערגעסען, פון דעמאלט אן ווען ער האט פערלאזען דאס מיליטער שפיטאל און איז בעפרייט געווארען פון דינסט האט ער זיך אנגעהויבען ארומצובלאנקען איבער פוילען, עס איז געוועזן קלאר, אז דער יוד שטאמט פון פוילען, ווייל דער יודישער דיאלעקט, מיט וועלכן ער האט גערעדט האט דערפון עדות געזאגט, פון דעמאלט אן זייט 15 יאהר געהט דער יוד ארום פון שטאט צו שטאט, אומעטום האט ער זיך געמאלדען אין די קהלות אבער אין ערגיץ האט מען איהם נישט דערקענט.

פאריגע וואך איז דער יוד, אהן א פאס און אהן דאקומענטען, געקומען קיין לאדז, א קראנקער און א מידער, די דורכגעהער, ווייט אויף קילינסקיעגא גאס האבען איהם געפינען אין א בעוואוסטלאזען צושטאנד. מ'האט איהם אפגעפיהרט אין דער „זביארניע". דארט איז פעסטגעשטעלט געווארען אז זיין צושטאנד איז א געפעהרליכער און אז ער וועט לאנג נישט לעבען. צוליב דעם וואס דער שטארבענ-דער האט אויסגעדריקט זיין ווילען צו זאגען ווידוי האט מען אהערגעברענגט דעם רב.

מיט א שרעקליכען געוויין האט דער יוד אנגעהויבען נאכצוזאגען דעם רב „אשמנו, בגדנו" א. א. וו. ארום דעם קראנקען האבען זיך ארומגעשטעלט אלע יודישע קראנקע, וועלכע האבען זיך געפינען אין שפיטאל, פון אלע זאלען זענען די יודישע קראנקע, ווער ס'האט נאר געקענט, אראפגעקומען אנטייל צו נעהמען אין דער מוראדיגער טראגעדיע פון דעם איינזאמען יודען.

און דער יוד וואלט טאקע אפגעשטארבען און קיינער וואלט נישט געוואוסט ווער ער איז געוועזן. מאכט זיך אבער א מעשה, אז צווישען די יודישע קראנקע, וועלכע געפינען זיך אין דער „זביארניע" האט זיך געפינען איינער וועמען דער יוד איז אויסגעקומען בעקאנט. ס'האט זיך איהם געדוכט אז דער יוד איז א געוויסער אנשעל צווירנגארן, פון קלאדאווע, וועלכער איז פערלוירען געגאנגען אין דער מלחמה, און ביז איצט ווייסט מען נישט וואו זיין געביין איז אהינגעקומען, אויפן גרונד פון דער דאזיגער השערה, האט דער ראבינאט תיכף מיטגעטיילט קיין קלאדאווע, אז ס'זאל באלד פון דארט קומען קיין לאדז איינער פון דער פאמיליע, צווירנגארן.

און נעכטען איז געקומען אין שפיטאל די פרוי צווירנגארן און זיינס א ברודער, זיי זענען אוועק צוזאמען מיט א מיטגליד פון ראבינאט אין שפיטאל און האבען דארט ווירקליך דערקענט אין דעם אפשטארבענדען זייער מאן און ברודער אנשעל צווירנגארן פון וועלכען זיי האבען זייט 15 יאהר נישט געהאט קיין ידיעה און האבען איהם געהאלטען פאר טויט. קיין קינדער האט צווירנגארן נישט געהאט, דער קראנקער יוד האט נישט רעאגירט אינגאנצען אויף דעם אנבליק פון זיין פרוי און ברודער. זיין צושטאנד איז א געפעהרליכער, און ס'וועט זיך איהם נישט איינגעבען צו דערהאלטען ביים לעבען.

רייזע פון לאדז קיין ווין און צוריק

מיט א פאס און וויזע קאסט נאר 130 זל.

נאך אנ'ערך א וואך צייט איז געבליבען אויף צו פערשרייבען זיך צו דעם גרויסען אויספלוג קיין קיין וויען, וועלכער קומט פאר צווישען דעם 5-טען און 12-טען סעפטעמבער.

מיט דעם דאזיגען אויספלוג זענען, ביי זיין גרויסער בילינקייט, פערבונדען א גאנצע רייהע איבערראשונגען און אין דער ערשטער רייהע די אנוועזענהייט אויפ'ן ערשטען היסטארישען קאנגרעס פון דער נייער ציוניסטישער ארגאניזאציע, וועלכער עפענט זיך דעם 7-טען סעפטעמבער אין וויען.

דער אנטיילנעהמער אין דער דאזיגער רייזע דארף נישט מיטמאכען קיין שום קלאפאטען, פאר 130 זל. בעקומט ער א באהן-בילעט פון לאדז קיין וויען און צוריק קיין לאדז, צוזאמען מיט א פאס און וויזע.

איינשרייבונגען נעהמט אן די אדמיניסטראציע פון „נייעם פאלקסבלאט".

וואהל-כראניק

היינט, מאנטאג דעם 26 קומט פאר אין קהלה-לאקאל א פערזאמלונג פון די עלעקטארען, ראטמענער פון האנדעלס-קאמער און האנדווערקער קאמער, פארשטעהער פון פערשידענע געזעלשאפטליכע און ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס, כדיצו גרינדען א יודישען וואהל-קאמיטעט.

די פערזאמלונג הויבט זיך אן האלב ניין א זייגער אין אווענד.

די איינלאדונג אויף דער פערזאמלונג איז אונטערגעשריבען דורך פאלגענדע פערזאנען:

י. ל. מינצבערג, פרעזעס פון דער קהלה-פערוואלטונג; ש. אובערבוים, אונפארטייאישע רעליג. יודען; י. לעווינשטיין, פרעזעס פון סוחרים-פעראיין פון לאנד-פעראיין פון טעקסטיל - אינדוסטריע (מאניושקי 5); פ. ליבערמאן, פרעזעס פון „אגודה"; א. יאשונסקי, פרעזעס פון סוחרים-פעראיין פעטריקאווער 10; נ. קרול וו.-פרעזעס פון הויז-בעזיצער פעראיין, ל. ראזענבערג, פרעזעס פון קליינהענדלער-פעראיין, אגראדאווא 10; מ. דאבזשינסקי, פרעזעס פון דעטאליסטען - פעראיין, פעטריקאווער 90.

פון פאלעסטינא-אמט

ה' כענטשנסקי שלמה ווערט געבעטען זיך צו מעלדען אין ארץ-ישראל-אמט (שרודמיעסקא 29) פון 10 ביז 1 פארמיטאג אין זיין אייגענעם אינטערעס.

אפטייקען.

היינטיגע נאכט - דיזשורען

(א) היינט ביינאכט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: פאטאש, (פלאץ קאשטשעלני 10), א. כארעמזא, (פאמארסקא 12), ע. מילער, (פעטריקאווער 46), מ. עפשטיין, (פעטריקאווער 225), ז. גאטשינסקי, (פשעיאזד 59), ג. אנטאניעוויטש (פאביאניצקא 56).

איינשרייבן אויף די פאך-קורסן

(—) די אפטיילונג פון קולטור און בילדונג ביי דער לאדזער זעלבסטפערוואלטונג מעלדעט אז היינט, דעם 26-טען און ביז'ן 30-טען אויגוסט, קומען פאר איינשרייבונגען אויף די פראפעסיאנעלע דערגענצונגס-קורסען אויפ'ן שול-יאהר 1935]36

1. שילער און שילערינס (טערמינאטארען) בעשעפטיגטע אין אינדוסטרי, האנדווערקעריי און האנדעל.

2. יוגענטליכע ארבייטער און ארבייטערינס אין דעם עלטער פון 15—18 יאהר וואס ארבייטען אין אינדוסטרי, מלאכה און האנדעל.

די איינשרייבונגען וועלען פארקומען אין פאלגענדע שול-לאקאלען:

פאר יונגלעך

פון דער גרופע האלץ און בוי אויף 6 שערפיע גאס 56, גרופע-עלעקטריש אויף זשעראמסקיעגא גאס 115, פריזיער — גדאנסקא 90, גראפיק — שענקעוויטשא 46, האנדעלס-גרופע — קילינסקיעגא 109, שניידער — ציגעל-גאס 63 און גדאנסקא 90, מעטאל-גרופע — אבראמאווסקיעגא 3 און זאוואדזקא 42, לעדער — שענקעוויטשא 11, קאנסומציע — אבראמאווסקיעגא 3, גרופע יונגע ארבייטער — גראבאווא 25, לעגיאנוב 32, סענדזיאווסקא 8]10 און זאגאיניקאווא 54.

פאר מיידלעך

וועש-נייהערינס-גרופע, פריזירקעס, האפט-נייערינס — 11 ליסטאפאד 27, האנדעלס-גרופע — פיעטריקאווער 115, שניידערינס — ציגעל-גאס 26, גדאנסקא 29, 11 ליסטאפאד 29, נאווראט 12,

גרופע יונגע ארבייטערינס — טשערוואנא 8, ראקיציניער 41 און ווספולנא 5]7.

ביים פערשרייבען זיך מוז מען מיטברענגען די מעטריקע און שול-צייגניש.

אנהויב פון די למודים דעם 3 סעפטעמבער 5 א זייגער נאכמיטאג.

דאס בעזוכען פון אלעכע אינדוסטרי-שילער די אנדערע שולען, בעפרייט זיי נישט פון דער פליכט זיך צו פערשרייבען און בעזוכען די אויבענדערמאנטע שולען.

אין פאל ווען עס וועלען פעהלען ערטער אין די אויבענדערמאהנטע שולען וועט די אפטיילונג פון קולטור און בילדונג ארויסגעבען די נישט אנגענומענע ענטשפרעכענדע בעשייניגונגען.

פאר נישט צושטעלען זיך אין שול וועלען צוגעצויגען ווערען צו פעראנטווארטליכקייט די ארבייטסגעבער און שילער.

ר. איזראעל

משומדים

סענסאצ. שפאנענדער ראמאן פון היינטיגען יודישען לעבען

101

דער קריפעל האט מעהר נישט אראפגעלאזען קיין אויג פון דעם האטעל, וואו ס'האבען געוואוינט סאבא און אידא. ער האט אליין נישט געוואוסט, צוליב וואס ער טוט דאס. ער האט דאך נישט געהאט די קראפט, אז ער זאל זיי עפעס קענען טון. ער האט זיך אבער מיט אלע מיטלען געוואלט דערוויסען, וואו ס'געפינט זיך פעלא. ער האט נישט געקענט אינגאנצען גלויבען, אז פעלא איז אומגעקומען בעת א שיף-קאטאסטראפע. און די ביידע פרויען, וועלכע זענען מיט איהר געפאהרען, האבען זיך פונקט געראטעוועט. צו געפינען פעלא'ן איז פאר איהם געווען גאר א וויכטיגע זאך. אויב דארט אין פוילען, וואו ער איז געוועזן אונלעגאל און אינגאנצען פרעמד, האט ער זיך איהר נישט געקענט אקעגענשטעלען, איז דא אבער געווען עפעס אנדערש. דא איז ער געוועזן אינגאנצען פריי, אינגאנצען נישט אפהענגג פון איהר. און דעריבער האט ער געוואלט נקמה בעהמען פאר דעם אלעם, וואס ער האט זיך אנגעליטען נאך דעם, ווי פעלא איז פערשוואונדען געווארען. ער איז געווען זיכער, אז ווען פעלא איז דא אין לאנדאן, האלט זי אין נעץ ביידע פרויען און דעריבער וועט קומען א מאמענט, ווען זיי וועלען זיין צוזאמען. דאס איז געווען דער צוועק, וואס דער הויקערדיגער פערזעהעניש האט נישט אפגעלאזען פון אויג די ווילע אין וועלכער סאבא און אידא האבען געוואוינט.

און נאך אנ'אנדערע אוסרעכענונג האט ער געהאט. ער האט זיך דא ארומגעדרעהט אויף צרות און ער האט געזוכט א לייכט פערדינסטעל, צו וואס ער איז געוועזן געוואוינט.. אויב ס'איז אמת, אז פעלא איז אומגעקומען און די ביידע פרויען געפינען זיך דא אין דער פרעמד גאנץ אליין, וועט דאס זיין א גוט מאטעריאל אויף צו פערדינען מיט זיי געלד. פערשטעהט זיך, אז ער אליין וועט דאס נישט קענען אדורכפיהרען, אבער ער קען דאך די אדרעסען אין לאנדאן און וויים וואוהין זיך צו ווענדען ביי אזא געלע-גענהייט. ער דארף זיך נאר איבערצייגען, צי דאס אלץ איז טאקע אמת. אנהויבען אנ'אוואנטורע דעמאלט, ווען ס'איז מעגליך, אז פעלא איז ערגעץ דא אין דער נאהענט, איז צו געפעהרליך. דער קריפעל האט זיך א גאנצען טאג געדרעהט פאר'ן האטעל. ער האט זיך אזוי אוועקגעשטעלט, אז קיינער זאל איהם נישט בעמערקען. די נאכט האט שוין אנגעהויבען צוצופאלען און דער קריפעל האט קיין שום פערדעכטיגעס נישט געזעהען, די ביידע פרויען האבען זיך נישט בעוויזען. ארום האלב ניין אין אווענד איז פאר'ן האטעל פערפאהרען אנ'אויטא. דער שאפער האט געגעבען א צייכען, אז ער געפינט זיך פאר'ן טויער און באלד זענען ארויסגעקומען סאבא און אידא. זיי זענען אריין אין דעם אויטא און דער שאפער איז אוועקגעפאהרען, נישט פרעגענדיג אפילו וואוהין ער זאל פאהרען. זעהט אויס, אז דער שאפער האט אויסגעצייכענט געוואוסט, וואוהין ער זאל פאהרען. ס'האט געמאכט דעם איינדרוק, אז מען האט דעם שאפער אינגאנצען נישט געגרופען, נאר ער האט שוין געוואוסט, אז צו דער שעה זאל ער קומען, און האט אויך שוין געוואוסט, וואוהין ער זאל ביידע פרויען פיהרען.

איידער דער קריפעל האט זיך נאך בעוויזען צו אריענטירען, וואס דא קומט פאר, איז דער אויטא שוין נישט געוועזן, און ער איז געבליבען שטעהן ווי אנ'אפגעשמיסענער. ער האט א קוק געגעבען אין דעם פענסטער פון דעם צימער, וואו די פרויען האבען געוואוינט. דארט איז געווען פינסטער, און דאס איז פאר דעם קריפעל געווען א סימן, אז נישט קיין אנדערער ווי נאר סאבא און אידא זענען אוועקגעפאהרען מיט דעם דאזיגען אויטא. דער ענין האט איהם שטארק פעראינטערעסירט.

— צי זענען זיי שוין נישט אוועקגעפאהרען פון דאנען אויף שטענדיג, האט ער זיך געטראכט, און איהם איבערגעלאזען מיט א נאז. האט מען איהם אויף דעם אופן געפיהרט אין באד אריין? אויב זיי וועלען נאך דא אהערקומען, איז דא נישט געשעהען קיין שום בייז, אויב אבער ער איז בעמערקט געווארען און דעריבער זענען זיי אוועקגעפאהרען, וועט ער זיי שוין קיינמאל נישט געפינען.

דער קריפעל האט זיך צוגערוקט נאהענט צום האטעל. ער האט געוואלט פשוט אהין אריינגעהען. און נאכפרעגען אויף סאבא'ן און אידא'ן. אפשר וועט מען איהם זאגען. דאס קען געשעהען נאר דעמאלט, ווען מ'וועט איהם אין גארנישט חושד זיין דאס אלץ געזאגט געווארען דעמאלט, ווען ער וואלט געווען א נארמאלער מענש. ווען זיין אויסזעהן וואלט נישט גע ווען אזוי אפשטויסענד, ווען זיין אנבליק וואלט נישט אנגעווארפען אזא מורא אויף יעדען איינציגען, וואס האט איהם נאר געזעהען. ער האט נישט געקענט ריזיקירען אריינצוגעהען אין האטעל. ס'איז נישט געבליבען איבעריג עפעס אנדערש ווי דא צו ווארטען, אפשר וועלען זיי נאך צוריק קומען. ווען ס'זאל אפילו אויסקומען צו שטעהען דא א גאנצע נאכט, טאר ער נישט אפלאזען דעם פאסטען. זיינס מוז ער אויספיהרען. ער האט זיך געדרעהט נערוועאיש היין און צוריק אויף דער צווייטער זייט פון גאס. ער האט געהערט שלאגען דעם שטאט-זייגער יעדע פירטעל שעה. קיינער איז נישט געקומען. זעלטען ווען אימיצער איז בכלל אריינגעגאנגען אין האטעל. ער איז אבער נישט אפגעטרעטען. נאך היינט ביינאכט וועט ער זיך דערוויסען, צי אידא מיט סאבא'ן זענען אינגאנצען ארויסגעפאהרען פון דעם האטעל אדער זיי וועלען נאך צוריקקומען.

פלוצלונג האט ער פון דערווייטענס דערזעהען א סילוועטקע פון א מאן, וועלכער האט זיך נישט-דרייסט צוגערוקט צום האטעל. דער קריפעל האט זיך אפגערוקט אן א זייט. ער האט זיך בעהאלטען אין א ווינקעל פון דער גאס און געקוקט וואס דער מאן וועט טון.

דער מאנספערשוין איז צוגעגאנגען צום האטעל, ארומגעקוקט זיך אין אלע זייטען, און אזוי ווי א גנב האט ער אריינגעקוקט גראד אין דעם פענסטער, וואו עס האבען געוואוינט אידא מיט סאבא'ן. זעהט אויס, אז דער מאן האט זיך ענטוישט, ווען ער האט געזעהן, אז אין די פענסטער איז פינסטער. ער איז אוועק אן א זייט און האט זיך אוועקגעשטעלט. ס'האט געמאכט דעם איינדרוק, ווי ער וואלט זיך אוועקגעשטעלט ווארטען. דעם קריפעל איז איינגעפאלען, אז דער מאן מוז האבען עפעס א שייכות מיט אידא'ן און סאבא'ן און בעשלאסען איהם שוין נישט אראפצולאזען פון אויג. אזוי ווי דער קריפעל ערשט מיט א פירטעל שעה צוריק, האט זיך דער פרעמדער מאן איצט געדרעהט אהין און צוריק אין דער גאס. און ווען ער איז צוגעקומען נאהענט צו דעם קריפעל, איז דער הויקער אוש צוריק געשפרונגען עטליכע טריט צוריק. ער האט דערקענט אין דעם פרעמדען מאן נישט קיין אנדערען ווי מאריאן, יא, דאס איז געווען מאריאן בזשוסקא.

— וואס טוט ער דא? ווי קומט ער דא אהער. אמת, סאבא האט איהם געזאגט, אז מאריאן געפינט זיך אין לאנדאן. ער האט זיך אבער בשום אופן נישט גערעכט, אז ער זאל איהם דא טרעפען בי אזעלכע אומשטענדען און גראד דעמאלט, ווען ער דארף איהם שטארק פאר זיינע אייגענע אינטערעסען. דער קריפעל האט זיך גוט איינגעקוקט, צי ער האט נישט קיין טעות און ווען ער האט זיך איבערצייגט, אז א פערזעהען, איז דא אויסגעשלאסען, איז דער קריפעל צוגעגאנגען צו בזשוסקא.

— גוטען אווענד, מיסטער מאריאן. אזא בעגעגעניש. איהר האט זיך זיכער דערויף נישט גערעכט. פונקט אזוי ווי איך וואלט קיינמאל זיך נישט געקענט פארשטעלען, אז איך וועל אייך דא בעגעגענען.

מאריאן האט אויפגעהויבען דעם קאפ און האט אזש אויסגעשריגען פון איבערראשונג.

(פארטזעצונג קומט)

ספּאָרט-בעוועגונג

דער פוסבאָל-טורניר אין לאָדז

וו. ק. ס. — ס. ק. ס. 4:5

די באָקס-סעקציע ביים ספּאָרט-קלוב „טייפון" אין דער צווייטער העלפט איז דער רעזולטאַט אויס געגליכען געוואָרען אַזוי, אַז נאָך אַנדערהאַלבען שעה שפילען איז דער רעזולטאַט געווען 4:4. דאָס האָט געצוואונגען צו פערלענגערען דעם מעטש און דאָס ערשטע טויער איז געפאַלען פאַר וו.ק.ס. אַזוי אַרום האָבען די מיליטער-לייט געוואונען אין דער פערהעלטניש פון 4:5.

ווימאַ — טור 2:3

מעטשען וועגען אריינגעהן אין דער ליגע

לעגיאַ (פויזען)—**אוניאָן-טורינג** 0:3 (0:2)

פאַר׳ן ריכטער ה׳ פיאָטראָווסקי האָבען זיך געשטעלט די לאָדזער אוניאָן-טורינג און די פויזנער „לעגיאַ" אין קאַמף וועגען דער מעגליכקייט אַריינצוגעהען אין דער ליגע. דער צוזאַמענשטעל פון דער לאָדזער מאַנשאַפט איז געווען פאָלגענדער: מיכאַלסקי, דורקא, פראַנקוס, כאָינאַצקי, פילץ, קאָוואַלסקי, שוויענטאָסלאַווסקי, אָמענצעטער מיכאַלסקי, סטאַוויצקי און קרולאַשיק.

לעגיאַ איז אויך געקומען אין בעסטען צוזאַמענשטעל מיט גענזלער, דושיק און קוויטקיעוויטש.

באַלד אין אָנהויב נעהמען ביידע מאַנשאַפטען אַ זעהר שאַרפען טעמפּאָ. דער באַלעם געהט איבער פון איין העלפט אויף דער צווייטער. הגם אַ קליינע איבערגעוויכט האָט אין די ערשטע 20 מינוטען לעגיאַ. דאַן הויבט אָן אוניאָן קומען צום וואָרט, אָבער לעגיאַ איז דערנאָך די הערשערן אויפ׳ן פּלאַץ דורך דער גאַנצער צייט פון שפּילען און דערגרייכט דעם רעזולטאַט פון 0:3.

צושויער — 5000 מאַן.

דאָמב (שלעזיען) — **בריגאַדא** (טשענסטאָכאָוו) 1:6 (1:3).

וו. ק. ס. (ווילנא) — **וואַרמיא** 0:5

סקאַדראַ (וואַרשאַ) — **פּאָלאָניאַ** (בידגאָשטש) 1:1

בר-כוכבא בעזיגט „טייפון"

און בלייבט אין דער „בע" קלאַס

ביידע מאַנשאַפטען זענען צוגעטרעטען צום שפּילען זעהר נערוועאיש. דער מעטש האָט געדאַרפט דעצידירען, וועלכער פון די ביידע קלובען זאָל בלייבען אין דער „בע"-קלאַס. דעריבער האָט דאָס שפּילען נישט געקענט שטעהען אויף קיין הויכער מדרגה. ס׳איז געווען אַ טיפּישער מעטש אויף פונקטען. דערצו זענען די כוחות פון ביידע מאַנשאַפטען כמעט די זעלבע, אַזוי אַז דאָס אויסקעמפען זיך אַ זיג האָט געהערט צו די גאָר שווערע אויפגאַבען. אויך דער שידס-ריכטער ה׳ בינא האָט געטון אַלץ, כדי צו פיהרען ווי געהעריג דעם מעטש. דאָס ערשטע טויער האָט דערגרייכט באַנדע פון „טייפון" דאַן גלייכט אויס סלאָבאָדזקי, דאָס זיגרייכע טויער איז געפאַלען פון אַ פריי-שטויס.

ציקליסטען-סעקציע אין „טייפון"

ביים ספּאָרט-קלוב „טייפון" איז אָרגאַניזירט געוואָרען אַ ציקליסטען-סעקציע, וועלכע פיהרט שוין די טעטיגקייט. עס זענען אָרגאַניזירט געוואָרען עטליכע אויספלוגען אויף נאָהענטע און ווייטערע שטחים.

אין דער סעקציע ווערען אָנגענומען מיטגלידער. פאַר מיטגלידער, וועלכע האָבען נישט קיין ראָווערען, ווערען געמאַכט בעדייטענדע בעקוועמליכקייטען ביים פערשאַפען זיך ראָווערען.

קורס פאַר באָקס-אָנפאַנגער אין „טייפון"

די באָקס סעקציע ביים ספּאָרט-קלוב „טייפון" איז צוגעטרעטען צום באָקס-פערבאַנד. די סעקציע, אָרגאַניזירט חודש׳דיגע קורסען פאַר אָנפאַנגער, אין באָקס אונטער דער לייטונג פון געוו. מייסטער פּאַוולאַק. די איבונגען קומען פאַר סיסטעמאַטיש צוויי מאָל אין דער וואָך.

אינפאָרמאַציעס ערטיילט דער סעקרעטאַריאַט פון קלוב, אַל. קאָשטשושקי 21.

דייטשען מיט „האַקענקרייצען" אויף די לאָדזער גאַסען

נעכטען 4 אַ זייגער האָט זיך אין לאָדז געענדיגט דער ערשטער עטאַפּ פון דעם ציקליסטען-וועט-לויף וואַרשאָ בערלין, אין וועלכען כ׳נעהמען אַנטייל 24 ציקליסטען, צו 12 פון יעדער זייט — פון דער פוילישער און דייטשער. דער וועט-לויף האָט זיך אָנגעהויבען 11 אַ זייגער אין וואַרשאָ נאָך אַ רעדע פון פּולק. גאַבל, דעם קאָמאַנדאַר פון וועט-לויף. דער וועט-לויף וועט דויערן 8 טעג, און וועט זיך ענדיגען דעם 1 סעפּטעמבער.

די פוילישע רעפּרעזענטאַנץ איז פאָלגענדע: קאַלעיאַ, איגנאַטשאַק, קאַפּיאַק, קעלבאַסאַ, גזשעיטשיק, קאָנאָפּטשינסקי, מיכאַלאַק, נאַפּיעראַלאַ, טאַרגאַנסקי, סטאַזשינסקי, וואַשילעווסקי און זשעלינסקי.

דער פיניש פון ערשטען עטאַפּ איז געווען אין העלענאָוו, וואו ס׳זענען פאָרגעקומען ספּרינטער-פערמעסטונגען. דער רעזולטאַט פון ערשטען עטאַפּ איז פאָלגענדער:

געוואונען האָבען די דייטשען אין 15 שעה, 15 מינוט 28,8 סעק.

די פּאָלאַקען האָבען דערגרייכט אַ צייט פון 15 שעה, 33 מינוט, 42,5 סעק.

די ערשטע 3 דייטשען זענען געווען: ווירט, לעבען, ווייס, די פּאָלאַקען: נאַפּיעראַלאַ, טאַרגאַנסקי, זשעלינסקי. קעלבאַסאַ איז דורך דער ריכטער - קאָמיסיע דיסקוואַליפיצירט געוואָרען.

די דייטשע אַנטיילנעהמער אין וועט-לויף זענען דאַן אַדורכגעפאָהרען איבער די לאָדזער גאַסען. נאָך זיי זענען געפאָהרען די מיטגלידער פון דער דייטשער עקספּעדיציע אין אויטאָס בעצירט מיט האַקענקרייצען. קיין געוואַלדיגען קבלת פנים האָבען די דאָזיגע האַקענקרייצלער אין לאָדז נישט געהאַט. קיין ענטוזיאַזם האָט מען נישט געזעהען. דער יודישער עולם, האָט מיט רעכט, אויסגעמיטען די גאַסען ,דורך וועלכע די אויטאָס מיט׳ן האַקענקרייץ זענען אַדורכגעפאָהרען.

לייכט אטלעטישע אמעריקאַנער מאַנשאַפט אין פוילען

די בעסטע אמעריקאַנער אטלעטען אויפ׳ן סטאַרט

דער פוילישער לייכטאַטלעטיקער-פערבאַנד, אָר דענט איין מיטוואָך און דאָנערשטאָג צוויי סענסאַציאָנעלע לייכטאַטלעטישע פערמעסטונגען מיט׳ן אַנטייל פון אמעריקאַנער לייכטאַטלעטען. דאָס איז דער ערשטער אַרויסטריט פון אַמעריקאַנער לייכט-אַטלעטען אין פוילען.

די אַמעריקאַנער מאַנשאַפט האָט געמאַכט אַ טורניר איבער די סקאַנדינאַווישע לענדער, וועלכער האָט געדויערט עטליכע וואָכען. מאָרגען, דינסטאָג קומען די אַמעריקאַנער לייכטאַטלעטען קיין וואַרשאָ.

דער צוזאַמענשטעל פון דער אַמעריקאַנער מאַנשאַפט איז פאָלגענדער: אַנדערסען, ראָבינזאָן, דון, מאַוזשער, ראַטפּאַרט, רעיער, זשאָרזש אנדערסען און גאָרדאָן. ראָבינזאָן און גראָן ווערען געהאַלטען פאַר די קומענדיגע זיגער אויף דער בערלינער אָלימפּיאַדע.

ראָבינזאָן איז אַמעריקאַנער מייסטער אויף 800 מעטער. אַנדערסען איז איינער פון די בעסטע ספּרינטער אין אַמעריקאַ. דער דריטער פאַוואָריט צו דער אָלימפּיאַדע איז דאַן, דער פענאָמענאַלער וואַרפער .מיט׳ן דיסק וואַרפט ער איבער 52 מעטער ,מיט דער קויל 15,93, ראָזשער שפּרינגט אין שטאַב-הויך 4.25 מעטער און אַזוי ווייטער בעשטעהט די גאַנצע מאַנשאַפט אין ערשטקלאַסיגע כוחות

ליגע-מעטשען אין לאַנד

נאָך אַ וואָך הפסקה האָבען זיך נעכטען ווידער פערמאָסטען די ליגע-קלובען אין פינף מעטשען. קראַקאָוויאַ האָט געהאַט צו קעמפען מיט וואַרשאַווינקאַ. ביידע האָבען געמוזט צוטרעטען צום קאַמף ענערגיש און מיט׳ן ווילען צו זיגען, ווייל ביידע דערמאָהנטע קלובען זענען בעדראָהט אַרויסצופאַלען פון דער ליגע און דער אויסגאַנג פון מעטש האָט געהאַט אַ גאָר גרויסע בעדייטונג.

דער צווייטער מעטש זענען געווען די וואַרשעווער „דערבים" צווישען לעגיאַ און פּאָלאָניאַ. אויך דאָ האָט לעגיאַ זיך געמוזט אָנשטרענגען נישט צו פערלירען קיין פונקטען, וואָס וואָלט אויך בעדראָהט פּאָלאָניאַ אַרויסצופאַלען פון דער ליגע.

ל.ק.ס. וועלכע האָט אין אָנהויב פון סעזאָן ממש בעוויזען וואונדער, און אין אַ געוויסען מאָמענט בעוויזען זיך אַרויפצוכאַפּען אויפ׳ן ערשטען אָרט אין דער טאַבעלע, איז לעצטענס אַראָפּגעפאַלען פון דער פאָרם. דער נעכטיגער מעטש איהרער מיט פּאָגאָן איז פאַר ל.ק.ס. שוין פון פריהער-אויס געווען אַ פערשפּילטער, נאָכמעהר דערפאַר, ווייל ל. ק. ס. האָט געהאַט צו שפּילען אויפ׳ן פּלאַץ פון פּאָגאָן אין לעמבערג.

אין פויזען האָט געשפּילט וואַרטאַ מיט גאַרבאַרניאַ. די קראַקאָווער מאַנשאַפט איז שטאַרק אויסטערענירט דורך הויזלער׳ן פון ווינער „הכח" און איז דער פאַוואָריט אויפ׳ן ליגע-מייסטער.

דער לעצטער מעטש איז פאָרגעקומען צווישען שלאָנסק און וויסלאַ. שלאָנסק איז געווען די האַרטערע מאַנשאַפט און האָט געדאַרפט דעם מעטש געוואונען.

די רעזולטאַטען זענען געווען פאָלגענדע:

פּאָגאָן — **ל. ק. ס.** 0:5 (:2)

קראַקאָוויאַ—**וואַרשאַווינקאַ** 1:4 (1:2).

שלאָנסק — **וויסלאַ** 0:2 (0:1)

וואַרטאַ — **גאַרבאַרניאַ** 1:5

לעגיאַ — **פּאָלאָניאַ** 1:1 (0:0)

די שאַך-אָלימפּיאַדע אין וואַרשאַ

די שוועדען געהען אויפ׳ן ערשטען אָרט

פרייטאָג נאָכמיטאָג האָט מען אויף דער שאַך-אָלימפּיאַדע געשפּילט די 10-טע רונדע.

פוילען האָט געשפּילט מיט טשעכאָסלאָוואַקיי, און אַלע פיר פּאַרטיעס זענען פערענדיגט געוואָרען מיט רעמי

די ארץ-ישראל-גרופּע האָט געשפּילט מיט פינלאַנד און פערענדיגט מיט׳ן רעזולטאַט 2 געגען 2.

די שוועדען האָבען געוואונען ביי לעטלאַנד מיט 2 אַ האַלב — 1 אַ האַלב.

דענעמאַרק — ענגלאַנד 2 אַ האַלב.

אַרגענטינאַ — אירלאַנד 3—1.

פראַנקרייך — איטאַליען: 2—2.

אונגאַרן — שווייץ: 3 אַ האַלב — אַ האַלב.

אמעריקא — יוגאָסלאַוויען: — 2 א האַלב— 1 אַ האַלב.

דענעמאַרק — ענגלאַנד: 2 אַ האַלב — א האַלב (1).

רומעניען — עסטרייך: 2 א האַלב — 1 א האַלב.

ליטא — עסטאָניאַ: 2—2.

שבת זענען פערענדיגט געוואָרען די נישט-אויסגעשפּילטע פּאַרטיעס פון דער 9-טער און 10-טער רונדע.

דער שטאַנד נאָך דער 10-טער רונדע איז פאָלגענדער:

אויפ׳ן ערשטען אָרט געהען ווייטער די שוועדען מיט 30 פונקטען, די אונגאַרן און אַמעריקא — צו 26 און אַ האַלבען פונקט. פוילען — 25 און אַ האַלבען פונקט און איינע נישט פערענדיגט, טשעכאָסלאָוואַקיי און יוגאָסלאַוויען — צו 24 און אַ האַלבען פונקט, עסטרייך — 23, אַרגענטינע — 22 און (1), עסטלאַנד און פינלאַנד — צו 21, ענגלאַנד — 18 און אַ האַלבען פונקט און (2) ארץ ישראל און לעטלאַנד — צו 18 און אַ האַלבען פונקט, פראַנקרייך — 17 און אַ האַלבען פונקט, דענעמאַרק — 16 און אַ האַלבען פונקט און (1), רומעניען — 16 און אַ האַלבען פונקט,, איטאַליען — 13, שווייץ — 8 און אירלאַנד — 6 און אַ האַלבען פונקט.

מייסטערשאַפט פון „בע" קלאַס אין לאָדז

בוזשאַ — **הוראַגאַן** 0:0

קאָנקאָרדיאַ (פּיעטריקאָוו) — **סטזשעלעץ** 0:2

לייכטאַטלעטישער מעטש

דייטשלאַנד — **פוילען** 60½ — 38½

מייסטערשאַפט פון העלענאָוו-טאָר

נעכטען זענען אין העלענאָוו פאָרגעקומען ציקליסטען-פערמעסטונגען וועגען דער מייסטערשאַפט פון העלענאָוו-טאָר. די פערמעסטונגען זענען פאָרגעקומען אויף 25, 10 און 3 אומקרייזונגען.

דאָס ערשטע אָרט האָט פערנומען איינבראָדט (ל.ק.ס.) 2) שמיט (זיעדנאָטשאָנע) 3) ראָם (לקס).

דער טורניר פון די „ווילדע" קלובען

שבת זענען פאָרגעקומען ווייטערדיגע מעטשען אין טורניר פון די „ווילדע" קלובען. די רעזולטאַטען פון די לעצטע צוויי טעג זענען פאָלגענדע:

ראַפּיד — **הגיבור** 1:10

סטזשעלעץ (כאָיני) — **יודישער ספּאָרט קלוב** (0:10

גדיניאַ — **קריסטליכע יוגענד** 1:2

ציקליסטען-מייסטערשאַפט פון וועלט-פערבאַנד „מכבי" אין לאָדז

די שאָסע-מייסטערשאַפטען פאַר ציקליסטען פון וועלט-פערבאַנד „מכבי", וועלכע האָבען געזאַלט פאָרקומען דעם 15 ד. ח .זענען צוליב׳ן אונגינסטיגען וועטער אָפּגעלעגט געוואָרען אויפ׳ן 1 סעפּטעמבער, 8 אינדערפריה. די מייסטערשאַפטען ווערען אָרגאַניזירט דורך דעם לאָדזער בר-כוכבא.

די מייסטערשאַפטען קומען פאָר אין 100 קילאָמעטער פאַר ארגאַניזירטע איז וועלט-פערבאַנד „מכבי",

25-קילאָמעטער-געיעג צוגענגליך פאַר אָרגאַניזירטע און נישט-אָרגאַניזירטע יודישע ציקליסטען.

איינשרייבונגען נעמט אָן דער סעקרעטאַריאַט פון בר-כוכבא ביז׳ן 29 ד. ח

צוויי מיטגלידער פון דער וואַרשעווער „גוויאַזדאַ"

מאַכען אַ טוריסטישע ציקליסטען-רייזע פון וואַרשע קיין גדיניע און צוריק

די צוויי מיטגלידער פון דער וואַרשעווער „גוויאַזדאַ" סעוומין זיידעל און נתן זינגער זענען שבת אינדערפריה אַרויסגעפאָהרען אויף זייערע ראָווערען אויף אַ טוריסטישען רייד פון וואַרשאַ קיין גדיניע און צוריק. די צוויי יודישע ציקליסטען וועלען פאָהרען איבער לאָדז, קאַליש, פויזען, איבער׳ן קאָרידאָר קיין גדיניע און צוריק.

נעכטען זענען די 2 מיטגלידער פון „שטערן" געקומען קיין לאָדז, זיי זענען אויפגענומען געוואָרען דורכ׳ן לאָדזער „שטערן", האָבען דאָ איבערגענעכטיגט און היינט אינדערפריה פאָהרען זיי ווייטער קיין קאַליש.

ווייטערדיגע רעזולטאַטען פון די רינג-קאַמפען אין צירק

נעכטען, פאַר׳ן אָנהויב פון די קאַמפען האָט דער לאָדזער אַטלעט סענקאָווסקי געמאַלדען און פאָרגעשטעלט דעם פויזנער אַטלעטען - אַמאַטאָר באָראָוויאַק, וועלכער רופט אַרויס צום קאַמף קראַוזער׳ן. די זשורי האָט איהם אָנגענומען און בעשטימט גלייך אַ קאַמף פון באָראָוויאַק׳ן מיט אויבאַ׳ן און שוין אין דער 4 מינוט ליגט באָראָוויאַק אוועק זיין געגנער. דער דעצידירענדער קאַמף מיאַזשאַ—טאָמסאָן ענדיגט זיך מיט אַ זיג פ׳ן טאָמסאָנ׳ען אין דער 18 מינוט. דער קאַמף טאַרנאָוו—שימקאָווסקי גיט נישט קיין רעזולטאַט. סענקאָווסקי בעזיגט אין דער 12 מינוט נאָוואַקי. אין דער לעצטער פאָר קעמפען גראַבאָווסקי — זייסיג. און נאָכ׳ן אויסמאַטערן זייסיג׳ן גיט ער זיך אונטער אין דער 25-טער מינוט.

היינט קעמפען: קראַוזער—שימקאָווסקי (דעצידירענד), סענקאָווסקי — שיקאַט ביז צו אַ רעזולטאַט, דאָסע — זייסיג, טאָמסאָן — גראַבאָווסקי (דעצידירענד) און טאַרנאָוו — נאָוואַק אין פרייען אמעריקאַנער קאַמף, אין וועלכען אַלע גריפען זענען ערלויבט.

בולגארישער מיניסטער פרעז. וועגעז אויפבוי פון א"י

ס אָ פ י אַ (יט"א) דער בולגאַרישער מיניסטער־פרעזידענט אַנדריי טאָשעף האָט אויפגענומען דעם בולגאַרישען גענעראַל - קאָנסול אין א"י משה שלוש., און האָט זיך געלאָזט איבערפאָרמירען, וועגען די ווירטשאַפטליכע בעציהונגען צווישען בולגאַריען און א"י. ביי דער געלעגענהייט האָט אויך מיניסטער־פרעזידענט טאָשעף ערקלערט.:

די בולגאַרישע יודען האָבען אַ סך פערדינסטען פאַר דעם וואויל פון בולגאַריען. איך און מיין רעגירונג מאַכען נישט קיין אונטערשיד צווישען יוד און בולגאַר .מיט דעם גרעסטען אינטערעס בעאָבאַכטעט דאָס בולגאַרישע פאָלק דעם אויפבוי פון א"י. די בולגאַרישע יודען ,וואָס האָבען אַ סך קרבנות געבראַכט פאַר דער אונאָפּהענגיגקייט פון בולגאַריען, וועלען געוויס אויך ברענגען אַלע קרבנות פאַר דעם אויפבוי פון א"י.

דער מיניסטער־פרעזידענט האָט צוגעגעבען, דאָס ער קען געגנוי דאָס יודישע לעבען אין אַלע לענדער ,און פון דעם געווינט ער די איבערצייגונג, דאָס דער יודישער אויפבוי פון א"י וועט געלונגען.

פאַר'ן צוריקפאָהרען קיין א"י, האָט דאָס צענטראַל־קאָנסיסטאָריום פון בולגאַרישע יודען איינגעאָרדענט אַן אויפנאַהמע פאַר'ן קאָנסול שלוש אויף וועלכער עס האָבען זיך צוו. אנד. בעטייליגט: ווירטשאַפטס־מיניסטער טאָשאַנאָף, פרעזידענט פון נאַציאָנאַל־באַנק באַשילאָף, פרעזידענט פון די האַנדעלס־קאַמער סטאַמאָף און געוו. לאַנדווירטשאַפטס־מיניסטער גריגאָר וואַסילעף.

אויף דער אויפנאַהמע האָט מיניסטער מאָשאַנאָף געהאַלטען אַ גרעסערע רעדע, אין וועלכער ער האָט געלויבט „די יודישע אויפבוי־אַרבייט אין א"י. געלויבט די בולגאַרישע יודען פון א"י און די יודישע זעלנער פון בולגאַריען וואָס האָבען אין דער צייט פון קריג מיט ערפאָלג געקעמפט פאַר זייער פאָטערלאַנד.

די שטורם־פיהרער „ביי דער ארבייט" אויפ'ן קורפירסטענדאם

פ ר א ג (יט"א) פון בערלין מעלדעט מען, דאָס אויף קורפירסטענדאַם זענען אין לאַסט־אויטאָמאָבילען אַרומגעפאָהרען שטורמיסטען און געזונגען יודען־העצערישע לידער ווי „ערשט ווען דער לעצטער יוד וועט פאַלען, וועט קומען דער שלום אויף דער גאַנצער וועלט" א. אנד. יודען־העצערישע אויסרופען זענען אויך איבערגעגעבען געוואָרען דורך הילכערס. די אויטאָס פלעגען אויך בלייבען שטעהען ביי יודישע קאַפע־הייזער און שטורם־פיהרער האָבען דערביי געהאַלטען יודען־העצערישע רעדעס.

זעלבסטמארד פון צוויי יונגע ארבייטסלאזע מיידלעך

(א) נעכטען ביינאַכט האָבען די דורכגעהער אויף לאָמינסקאַ גאַס, לעבען נומער 25 בעמערקט צוויי מיידלעך, וועלכע זענען אין אַ ווילע אַרום אַוועקגעפאַלען אויפ'ן טראָטואַר פער'חלשטע.

עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דאָס זענען צוויי אַרבייטסלאָזע: די 18־יעהריגע זאָפיאַ גראָכולסקאַ (וויזנער־גאַס 12), און די 18־יעהריגע העלענאַ שאַדקאָווסקאַ (קאַלישסקא 19).ביידע חבר'טעס האָבען בעשלאָסען צוזאַמען זיך דאָס לעבען נעהמען און האָבען זיך פער'סמ'ט מיט זאַלץ־זויער.

די אַרויסגערופענע פאָגאָטאָוויע האָט זיי אָפּ געפיהרט אין שפיטאָל קיין ראַדאָגאָשטש.

צוביסען פון א הונד

אויב ראַדאָמסקאַ גאַס איז צוביסען געוואָרען דורך אַ הונט דער 17יעהריגער הענריק יאַנאָדזשינסקי, סלאָמיאַנא 3, צום צוביסענעם יונגעל האָט מען געמוזט אַרויסרופען פאָגאָטאָוויע.

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאַנאַ 15. טעל. 149-07

ספעציאַל־אַרצט פאַר מענער־שוועכע־בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג.

נעממ אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוועגד.

זונטאַג פון 9—1 פאַרמיטאַג.

פאַר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע־פרייזען

ראַדיאָ־פּראָגראַם

מאָנטאָג, דעם 26טען אויגוסט

6.36 — גימנאַסטיק. 6.50 — פליטען. 7.20 — ידיעות. 7.30 — ספּאָרט און טוריסטישע שמועסען. 7.35 — פליטען. 11.57 — צייט סיגנאַל. 12.03 — ידיעות. 12.15 — קאָנצערט פאַר זומער וואוינונגען און קורערטער. 1 — פליטען, 1.20 — פליטען. 3.15 — בערזע. 3.25 — עקספּאָרט. 3.30 — מוזיק. 4 — אוידיציע פאַר קינדער. 4.15 — קאָנצערט 5 — פאָרטעפּיאַן־קאָנצערט. 6.25 — פליטען. 6 — רעפעראַט. 6,15 — גאַנץ פוילען זינגט. 6.30 — שמועס פאַר קינדער. 6.45 — פליטען. 7.15 — רעקלאַמע קאָנצערט. 8 — פליטען. 8.45 — אָוועגד ידיעות. 9 — סימפאָנישער קאָנצערט. 10 — ספּאָרט 10.10 — קאָנצערט. 11 — ידיעות. קאָמוניקאַטען. 11.05 — קאָנצערט.

פערסמט מיט דענאַטור־ספירט

(א) נעכטען אינדערפריה האָט מען אויף רוג קניאַזשעוויטש־גאַס און זגערזשער געפינען אין רינשטאָק אין אַ בעוואוסטלאָזען צושטאַנד עפּעס אַ מאַנספּערשוין. עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דאָס איז דער היימלאָזער בעטלער אַ שכור דער 45—יעהריגער טשעסלאַוו מאַנאָס. ער האָט זיך אָנגעטרינקען מיט דענאַטור־ספירט און פערסמט געוואָרען .די אַרויסגערופענע פאָגאָטאָוויע האָט איהם אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפיטאָל .

הייגט גרויסע פּרעמיערע!

„מענער אין א געפערליכען ערטער"

Waren Williams, Mary Astor, G. Roggers

קוליסען פון נישט - צוגעקליבענע פאַר־פעלקער.—אין די הויפט־ראָלען:

„אין א רוסישער ווירטשאַפט" אויסערדעם: אַקטועליטעטען פון PAT איני- און אויסלענדישע.

אויסער'ן פּראָגראַם: דער פּרעכטיגער מוזיקאַלישער פילם אונטער'ן נאָמען:

אָנהייב 4.30 נאָכמ. שבת און זונטאָג 12.30 בייטאָג

קלאַנג־קינא

CAPITOL

זאַוואַדזקאַ 16

ד"ר העללער

ספעצ. פאַר הויט און וענערישע קראַנקהייטען און מענער־שוועכע

8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 79-89

נעממ אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונס

זונטאָג פון 10—2 מיטאָג.

פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל.

אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פרייז

קליינע אַנאַנסען

1 זלאָטי

אַנאָנס ביז 15 ווערטער

פרייע פּאָסטענס

עס ווערט געזוכט אַ קאַמאַשען־שטעפּער. ווי אויך אַ יונגעל. 11. ליסטאָפּאַדאַ 50, וו. 6. 10096

ס'ווערט געברויכט אַ יונגעל אין אַ סוויטער־פאַבריק צו אַרבייטען פּאַסקעס. צעגעלניאַנאַ 10, וואוינונג 31.

אַ פעהיגער יונגע פון 15—16 יאָהר צו אַ מעלאַרזש געברויכט. צל. 1. מאַי 25 באַלד געצאָהלט.

ראַקאַלען

צו פערמיטען פון זאָפּאַרט אַ זוניגע שטוב מיט 2 פענסטער אויף פראַנציסקאַנער גאַס. — צו ערפאַהרען ביי צוקערמאַן, פּאָמאָרסקאַ 35. 10098

פערשידענעס

Zdolna podręczna poszukuje miejsce u krawcowej. Oferty w administracji pod „Zdolna"

Buchalter-Bilansista
na stanowisku przyjmuje do prowadzenia księgi handlowe. Za uznanie ksiąg gwarantuje kaucją Leon Krell, Piotrkowska 79 m. 40 tel. 145-64.

לעטשניצע

פאַר ווענערישע־קראַנקע מענער־שוועכע און הויט־קראַנקהייטען

פון דאָקטוירים־ספּעציאַליסטען

פּיעטריקאַווער 45

טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אָוועגד.

פרויען און קינדער נעמט אָן אַ פרוי דאָקטאָר

אַ בעראַטונג 3 זל.

Dr. med. Niewiażski

ספּעציאַליסט פאַר טריפער, סיפיליס און הויט־קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער־שוועכע

אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40

פראַגט, 1־טער שטאָק.

נעהמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.

זונטאָג און יום־טוב פון 9—1 פאַרמיטאָג.

בעזונדערער וואַרטע־זאַל פאַר פרויען

Dr. med. M. TAUBENHAUS

ספּעציאַליסט

פאַר אַקושעריע און פרויען־קראַנקהייטען

פערהיטונג נעגען שוואַנגערשאַפט

זגערזשער 11, טעל. 246-09

נעממ אָן פון 4—8 אָוועגד.

Dr. med.

IGNACY GRYNBERG

אינערליכע קראַנקהייטען

(ספּעציאַליסט פאַר האַרץ־קראַנקהייטען)

17 CEGIELNIANA 17

telefon 174-15.

נעהמט אָן פון 6 ביז 8 אָוועגד.

LEKARZ DENTYSTA

St. GELBERG

צוריקגעקעהרט

זאַוואַדזקאַ 14, טעל. 108-33

נעממ אָן פון 10—2 און פון 4—7 אָוועגט

לעטשניצע

פאַר ווענערישע קראַנקע

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

לאָדז, זאַוואַדזקאַ 1

טעל. 122-73

טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוועגד.

ווענערישע־קראַנקע, מענער־שוועכע און הויט־קראַנקהייטען

אַנאַליזען פון בלוט און אורין

די פערהיטונגס־סטאַציע

איז טעטיג א גאַנצען טאָג לעת

פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל

אַ בעראַטונג 3 זל.

שנעל־דרוקעריי

בראַמבערג

צעגעלניאַנאַ 8. טעל. 255-09

פיהרט אויס:

בריוו־בויגען, קאָנווערטען, רעכנונגען, קוויטאַנציעס, פערלאָבונגס- און חתונה־קאַרטען, וויזיט־קאַרטען, פּריקאַ־ און קאָנטעקציע־עטיקעטען, שטריקל־באַנדראָלען

רעעל מאָדערן

!!!

און שנעל און ביליג

ווערקשטעל פון שירמס און שפּאַציר־שטעקענס

ס. פייגענבוים

לאָדז, נאַרוטאָוויטשאַ 19

...

נעממ אָן אַלערליי רעפּעראַטורען פון שירמס און שטעקענס.

בעקאַנטמאַכונג.

דערמיט מאַך איך בעקאַנט, אַז מיין סאָדע־וואַסער־פאַבריק איז איבערגעטראַגען געוואָרען

אויף פּילסודסקיעגאַ 69

יעדע בעשטעלונג ווערט פּינקטליך ערלעדיגט.

ספּעצ. קליינע באַלאָנען וואַסער מיט אייז אויף שבת

טעלעפאָן 190-48. מיט אַכטונג פרידוואַלד

רעטשניצע

פון דאָקטוירים - ספּעציאַליסטען

זגערזשער 17

טעל. 116-33

רענטגען־קאַבינעט

ווענעראַלאָגישעס אַמבולאַטאָריום

פון 9 פריה ביז 8 אַ זייגער אָוונט.

וויזיט 3 זל.

ד"ר

ס. קאַנטאָר

ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען (מענער־שוואַכע)

פּיעטריקאַווער 90

טעל. 129-45.

נעממ אָן פון 8—2 נ"מ און פון 6—9 אָוו.

Laboratorjum analiz lekarskich

„SANITAS"

Wólczańska 41, tel. 232-94

פיהרט אויס אַלע אַרט אַנאַליזען פון בלוט, אורין, פלעגמע א. א.

Dr. med.

Sadokierski

כירורג פון צייהן און יאַסלעס

Piotrkowska 164

Tel. 114-20.

צוריקגעקעהרט

עס ווערט געזוכט

12־ער שטריקמאַשינען אַרויסצוגעבען צו אַרבייט, ווי אויך אַ לערן־יונגעל צו אַ שפּול־מאַשין.

ציגעל־גאַס 15

ביי ליבראָווסקי.

וויכטיג פאַר דאַמען

נאָר 2 זל. ווערען פאַר איבערגעמאַכט די עלטעסטע

היטען

אויף גאַנץ ניי ווי אויף נייע היטען צו

3.50

Modystka

„TOLA"

23 Żawadzka 23

Dr. L. Suchowczycki

כירורג

האָט זיך איבערגעצויגען אויף

Gdańska 11

טעל. 123-47 (רוג קאָנסטאַנטינער)

נעהמט אָן פון 4—6 נאָכמ.

אַנאָנסען־פרייז פאַר אַ מילימעטער־שורה

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.

קריסטליכער דייטש
פֿיהרט פּראָצעסען וועגען אַ יודישער כלה

דער דייטש וויל חתונה האָבען מיט אַ יודיש טיידעל און דאָס געריכט וויל איהם נישט געבען קיין דאָקומענטען. — ער קריגט קלעפּ פֿון נאַצים און ווערט געפּייניגט. אָבער ער פֿאָדערט זיין געזעצליכע רעכט.

עס זענען פֿערהאַן מענשען, וואָס האָבען זיך ליב צו לאָדען, כאָטש דאָס קאָסט זיי אָפּ געלד און געזונט.

אַזאַ מין לאָדעניש פֿיהרט איצט א געוויסער דייטש קאַרל געלזענלייכטער פֿאַר די לעצטע צוויי מיט אַ האַלב יאָהר צייט מיט היטלער'ן, און נישט וועגען אַ הויז אָדער אַ ירושה, נאָר גאָר וועגען אַ חתונה.

קאַרל געלזענלייכטער לעבט אין בערלין, אין דער גרענאַדיר־שטראַסע, אין יודישען קוואַרטאַל, כאָטש ער איז נישט קיין יוד, נאָר אַ קריסט, אַ דייטש, אַ „ריין־ראַסיגער אַריער“.

פֿאַרוואָס וואוינט ער עפּעס דוקא אין דער יודישער גרענאַדיר שטראַסע? עס איז דאַ אַ טעם דערביי: ער האָט דאָרט א יודישע כלה. אין יאָהר 1930 האָט געלזענלייכטער, ווי די צייטונגען בעריכטען, געשלאָסען דאָרט בעקאַנטשאַפֿט מיט אַ יודיש מיידעל, אסתר גרין, די טאָכטער פֿון אַ גאַליציאַנער יוד, אַ הענדלער, און ער איז פֿאַר איהר אַ חתן געוואָרען. דער פֿאָטער האָט צו דעם געמישטען שידוך נישט מסכים געווען, ווייל ער איז אַ פֿרומער יוד און ער האָט נישט געוואָלט אַז זיין טאָכטער זאָל הייראַטען אַ קריסט. אָבער דאָס מיידעל האָט דעם טאַטען נישט געפֿאָלגט און זי האָט בעשלאָסען צו הייראַטען דעם קריסטליכען יונגענמאַן, וועמען זי האָט געליבט.

שוין אין יאָהר 1930, ווען היטלער האָט נאָך נישט געהערשט אין דייטשלאַנד, איז דער נאַצישער ראַסען־האַס דאָרט געווען שוין אַזוי שטאַרק פֿערשפּרייט, אַז די געריכטען האָבען שוין דעמאָלט געמאַכט שוועריגקייטען ביי געמישטע הייראַטען. שוין דעמאָלט האָט קאַרל געלזענלייכטער נישט געקאָנט אַרויסבעקומען קיין הייראַטס־דאָקומענטען, ווייל זיין כלה איז געווען אַ יודישע מיידעל; אָבער אַזוי ווי קיין פֿערבאָט געגען געמישטע הייראַטען איז דעמאָלט נאָך נישט געווען, האָט געלזענלייכטער אַזוי לאַנג זיך געלאָדען מיט די געריכטען, אַזוי לאַנג אָנגעגעבען „פּאַפּירען“ מיט ביטעס און פּראָטעסטען אין די געריכטען, מיניסטעריען און אַמטען, ביז עס איז איהם ענדליך געלונגען צו דערגרייכען זיין ציל און אַרויסצוקריגען הייראַטס־דאָקומענטען.

נו, איז דאָך גוט, קומט דאָך איהם, הייסט עס, שוין אַ מזל־טוב, — כאָטש זשע נישט.

אַז קאַרל געלזענלייכטער, דער קריסטליכער חתן, און אסתר גרין, זיין יודישע כלה, האָבען זיך איינמאָל אויסגעפּוצט און זענען אוועק אין בערלינער שטאַטס־אַמט (הייראַטס־געריכט) אום געריכטליך צו הייראַטען, ווי עס פֿאָדערט זיך, איז שוין געווען אַ קאַפּיטשקע צו־שפּעט: עס איז שוין געווען עטליכע וואָכען נאָכדעם ווי היטלער האָט פֿערכאַפּט די מאַכט. האָט דער נאַצי־בעאַמטער פֿון הייראַט־געריכט ערקלערט דעם חתן, אַז ער קאָן איצט נישט מעהר דורכפֿיהרען די געריכטליכע הייראַט, ווייל די כלה איז א „יודין“. האָט געלזענלייכטער, דער חתן, אויסגעפּוצט אין די חתונה־בגדים, מיט'ן צילענדער און אין ווייסע הענטשקעס, ווי געוועהנליך חתנים, פּראָטעסטירט געגען דעם און געטענה'ט, אַז ער האָט די געריכטליכע הייראַט־דאָקומענטען און אַז אויפֿ'ן גרונד פֿון די דאָזיגע געריכט־דאָקומענטען איז ער בערעכטיגט צו הייראַטען זיין כלה. האָט דער נאַצי־בעאַמטער דעם חתן געזאָגט מוסר, פֿאַרוואָס ער, אַ דייטש, אַ ריין־ראַסיגער „אַריער“, וויל שענדען די דייטשע ראַסע מיט יודיש בלוט. האָט דער חתן געענטפֿערט, אַז ער פֿייפֿט אויף דער ריינער נאַצי־ראַסע, אַז ער ליבט זיין יודישע כלה און אַז ער וויל זי הייראַטען. האָט דער נאַצי־בעאַמטער געזידעלט דעם חתן און איהם גערופֿען „יודענקנעכט“ און „פֿאָלקספֿעררעטער“. האָט דער חתן אָפּגעענטפֿערט דעם נאַצי־בעאַמטען און איהם גערופֿען „באַרבאַר“ און „מענשען־פֿרעסער“. אַ וואָרט פֿאַר א וואָרט און עס זענען שוין געפֿלויגען קלעפּ. דאָס הייסט די נאַצי־בעאַמטע פֿון הייראַט־געריכט האָבען דעם חתן, נעביך, צובראָכען די ביינער און צוריסען זיינע חתונה־בגדים, די נאַצי־באַרבאַרען האָבען דעם חתן געשלאָגען האַלב טויט, אַזוי אַז ער האָט געמוזט אוועק אין שפּיטאָל זיך היילען.

אַרויסגעקומען פֿון שפּיטאַל, האָט דער חתן פֿערקלאָגט די נאַצי־בעאַמטע פֿון הייראַט־געריכט.

נו, אַ קלאַגע איז אַ קלאַגע. די ביוראָקראַטישע מאַשין לויפֿט דערווייל. די קלאַגע איז אָנגעקומען אין געריכט, וואו דער חתן האָט פֿאַר'ן ריכטער אוועקגעלעגט זיין טענה — אַזוי און אַזוי, ער האָט הייראַט־דאָקומענטען, דאָס רעכט איז אויף זיין זייט און ער וויל הייראַטען זיין יודישע כלה.

דערהערט אַזאַ מעשה, איז דער נאַצי־ריכטער אַרויס פֿון די כלים: סטייטש, אַזאַ „פֿעררעט“! און ער האָט גענומען דעם חתן זאָגען מוסר וועגען „שענדען די דייטשע ראַסע מיט יודיש בלוט“, און אַזוי ווייטער און אַזוי ווייטער. האָט דער חתן געענטפֿערט זיינס, אַז ער פֿייפֿט אויף דער דייטשער ראַסע און אַז ער וויל הייראַטען זיין יודישע כלה. אַ וואָרט פֿאַר אַ וואָרט, — און דער גערעכטער ריכטער האָט בעפֿוילען די נאַצי־דינער אָפּצופֿיהרען קאַרל געלזענלייכטער אין קאָנצענטראַציע־לאַגער.

אין קאָנצענטראַציע־לאַגער האָט מען דעם מאָד נע־איינגעשפּאַרטען חתן געפּייניגט גאַנצע זעקס מאָנאַטען. מיט קלעפּ האָט מען איהם געוואָלט אַרויסשלאָגען די יודישע כלה פֿון קאָפּ. עס האָט זיך אָבער אַרויסגעוויזען, אַז דאָס איז די תּליינים נישט געלונגען; ווייל ווען קאַרל געלזענלייכטער איז אַרויס אַ פֿערמוטשעטער פֿון קאָנצענטראַציע־לאַגער האָט ער פֿערקלאָגט דעם ריכטער צו אַ העכערען געריכט, אום צו קומען צו זיין רעכט.

די ביוראָקראַטישע מאַשין לויפֿט. די קלאַגע איז אָנגעקומען אין העכערען געריכט, עס איז געקומען צו אַ פּראָצעס און — קאַרל געלזענלייכטער איז פֿעראורטיילט געוואָרען צו דריי מאָנאַטען טורמע פֿאַר בעליידיגען א ריכטער...

דאָ מוז געזאָגט ווערען ווער דער דאָזיגער פֿער'עקשנ'טער חתן קאַרל געלזענלייכטער איז און וואָס פֿאַר א מענש ער איז.

ער איז א טשיקאַווער טיפּ. ער איז אַ ראַדיקאַל, אַן אידעאַליסט און אַ וועגעטאַריער. סיי זומער און סיי ווינטער טראָגט ער נישט קיין הוט אויפֿ'ן קאָפּ, קיין שיך און קיין מאַנטעל. נאָר סאַנדאַלען און אַזאַ מין טענדע־ווערענדע. זומער וואַנדערט ער צופֿוס איבער פֿעלדער און וועלדער און ווינטער באָדט ער זיך אין אייז־טייכען. ער עסט נישט קיין פֿלייש, נאָר לויטער רויהע קרייטיכצער, ווי ציבעלע, רעטעך, פֿרוכטען, בעבלעך, בוריקעס און שאָר ירקות. ער לייענט די ביבעל, פּרעדיגט מאָראַל, שרייבט ראָמאַנטישע פֿרייהייטס־געדיכטע און ער האָט ליב גערעכטיגקייט. פֿריהער פֿלעגט מען אַזעלכע אידעאַליסטען אָנרופֿען „טאָלסטאָיאַנער“, ווייל זיי האָבען געלעבט לויט די אידעאַלען פֿון טאָלסטאָי. אין היינטיגע פֿינסטערע צייטען זענען זיי נישטאָ מעהר, קאַרל געלזענלייכטער איז פֿיליכט דער לעצטער אידעאַליסט פֿון דעם דאָזיגען מין.

אָפּגעזעסען זיינע דריי מאָנאַטען און אַרויסגעקומען פֿריי פֿון טורמע, האָט געלזענלייכטער אָנגעגעבען אַ פּראָטעסט־קלאַגע געגען דעם העכערען געריכט צום יוסטיץ־מיניסטעריום, ווייל מען האָט איהם אומשולדיג פֿעראורטיילט. היטלער'ס יוסטיץ־מיניסטעריום האָט די קלאַגע צוריקגעוויזען און אַ באַנדע נאַצי־באַנדיטען האָבען געפּאַקט קאַרל געלזענלייכטער אין מיטען נאַכט אין זיין וואוינונג און האָבען איהם, נעביך, שרעקליך צו־מ'מיתט, אַז ער האָט ווידער געמוזט אָפּליגען אַ צייט קראַנק אין שפּיטאַל.

אַז ער איז געזונט געוואָרען, האָט ער פֿערקלאָגט דעם יוסטיץ־מיניסטער צום סאַמע העכסטען געריכט אין דייטשלאַנד, מיט דער בעגרינדונג אַז דער יוסטיץ־מיניסטער האָט נישט קיין רעכט אָפּצוזאָגען זיין רעכט צו הייראַטען זיין יודישע כלה.

די ביוראָקראַטישע מאַשין לויפֿט מיט דער אמת'ער דייטשער גרינדליכקייט, אַפֿילו אין דער נאַצי־מלוכה, עס איז געקומען צו אַ פּראָצעס צווישען קאַרל געלזענלייכטער און דעם געריכט. אמת, קאַרל געלזענלייכטער איז שוין אויס מענש, די נאַצים האָבען איהם שוין אַזוי פֿערפּייניגט און צושלאָגען, אַז ער שלעפּט זיך שוין אויף קוליעס; אָבער צו לאָדען זיך האָט ער נאָך אַלץ נישט אויפֿגעהערט. ער פֿערלאַנגט זיין רעכט.

דאָס העכסטע דייטשע געריכט האָט ביי דעם פּראָצעס צוריקגעוויזען זיין קלאַגע געגען יוסטיץ־מיניסטער מיט פֿאָלגענדער בעגרינדונג, וועלכע איז געדרוקט אין די צייטונגען.

די בעגרינדונג לויטעט, אַז „אַ געשריבענער געזעץ, לויט וועלכען אַן אַריער, א דייטש, טאָר נישט הייראַטען מיט אַ „יודין“, איז טאַקע נישטאָ; אָבער יעדער דייטשער אַריער מוז פֿאָלגען דאָס נישט־געשריבענע געזעץ, וועלכען דער פֿיהרער היטלער האָט [illegible] ראַסיגע דייטשען, נישט צו פֿערמישען זיך מיט יודען, אום נישט צו פֿעראומרייניגען די ריינע דייטשע ראַסע מיט יודיש בלוט“, אין דעם זין, זאָגט זיך ווייטער אין דער „בעגרינדונג“ פֿון העכסטען נאַצי־געריכט, האָט דער נישט־געשריבענער געזעץ פֿון היטלער'ן פֿאָלקאָם „געלעזט“ די „ראַסען־פֿראַגע“ אין דער דריטער נאַצי־מלוכה צו גונסטען פֿון די „אַריער“ און געגען די „יודען“.

דערהערט אַזאַ מעשה, פֿילט זיך נישט קאַרל געלזענלייכטער און גיט אָן אַ קלאַגע אויף אַדאָלף היטלער, אַז היטלער האָט קיין רעכט נישט איינצופֿיהרען נישט־געשריבענע געזעצען, מיט דער בעגרינדונג, אַז די יודישע ראַסע איז נישט ערגער פֿון דער אַרישער ראַסע אויב אַז עס איז אַ באַרבאַריי און אַ פֿערברעכען צו פּרעדיגען ראַסען־האַס געגען דער עדעלער יודישער ראַסע, וועלכע איז די גרונדלאַגע פֿון דער מענשליכער ציוויליזאַציע און וועלכע האָט בערייכערט די דייטשע קולטור מיט גרויסע קולטור־אוצרות, און אַזוי ווייטער און אַזוי ווייטער, און אַז ער, קאַרל געלזענלייכטער, אַ דייטשער „אַריער“ פֿערדאַמט דעם ראַסען־האַס, אַז ער פֿייפֿט אויף דעם נישט געשריבענעם היטלער־געזעץ. ער פֿערלאַנגט זיין רעכט לויט די געשריבענע געזעצען און ער וויל הייראַטען זיין יודישע כלה לויט זיינע געזעצליכע הייראַט־דאָקומענטען. און אַזוי ווייטער, און אַזוי ווייטער.

וואָס עס איז געווען דער סוף פֿון אַט דעם פּראָצעס געגען היטלער'ן, ווילט איהר וויסען?

דערווייל איז נאָך קיין סוף נישטאָ.

דערווייל האָבען די נאַצי־באַנדיטען דעם איינגעשפּאַרטען חתן, נעביך, געפּלעט דעם קאָפּ מיט א ציגעל און ער איז ווידער איינגעזעצט אין געפֿענגעניש.

אָבער פֿון זיין רעכט וויל ער זיך פֿאָרט נישט אָפּזאָגען. זיין לאָדעניש מיט היטלער'ן וועגען דער יודישער כלה הויבט זיך ערשט אָן.

אַט דאָס הייסט א מענש מיט גערעכטיגקייט־געפֿיהלען!

מ—ן.

מ'גיט זיך אַנ'עצה...
ווי אַזוי זי איז געוואָרען אַ פֿראַנצויזין

פּאַריז. —

וואָס מען טוט אַלץ נישט, כדי צו ווערען אַ פֿראַנצויזקע.

די געשיכטע איז זיך פֿערלאָפֿען אין ניצע.

לואי לעמע האָט אַ קלייטעל צו פֿעררייכטען שירעמס אין ניצע. פּלאַס מאַסענאַ. אַלט איז ער 80 יאָהר און האָט אַ שעהנע ווייסע באָרד.

מיט עטליכע מאָנאַטען צוריק איז צו איהם אַריינגעקומען אַ קליענטקע, אַ בילד שעהנע אויסלענדערין, און האָט בעשטעלט עפּעס אַ קלייניגקייט.

אין עטליכע טעג אַרום איז זי געקומען אָפּנעהמען די בעשטעלונג, און האָט זיך געווענדעט צום אַלטען מיט די ווערטער:

„איהר קענט מיר טון אַ גרויס געפֿעליגקייט. איך בין זעהר אונגליקליך. איך מוז אינגיכען פֿערלאָזען פֿראַנקרייך, ווייל כ'האָב א אויסווייז. אויב איהר וואָלט מסכים געווען צו ווערען מיין מאַן, ווער איך אַ פֿראַנצויזקע און וועל קענען לעבען אויף דער ריוויעראַ, וואו איך פֿיהל זיך אַזוי גוט. אויב איהר זענט מסכים, גיב איך אייך אַ טויזענטער. גלייך נאָך דער חתונה וועט איהר מעהר מיין נאָמען נישט הערען“.

דער אַלטער שירעם־פֿעררייכטער האָט צוגעקלאַפּט צום שדוך. די פֿרוי איז ווירקליך געווען א שעהנע און דער נדן אויך נישט קיין שלעכטער — קורץ און גוט: זיי האָבען חתונה געהאַט.

דער מער האָט זיי, לויט דער טראַדיציע געגעבען די ברכה און צוגעוואונשען אַלדאָס גוטס.

דאָס פּאָרל איז אַרויס פֿון דער מערי — זיך געזעגענט און געוואָרען לוי'ן אָבמאַך אויס מאַן און ווייב.

די פּאָליציי, רעכענט מען, וועט זיי אָבער ווידער צונויפֿפֿיהרען.

ר' יוסף דע־לאַ ריינאַ
פֿון ש. בערג

— 3. —

ר' יוסף דילה רינה רופֿט אַרויס אליהו נביא.

ר' יוסף דילה רינה און זיינע תּלמידים זענען אָנגעקומען קיין טבריה און זיי זענען אוועק אין פֿעלד אַריין, וואו זיי האָבען באַלד דערזעהען א גרויסען וואַלד מיט געדיכטע בוימער. זענען זיי אַריין טיף אין וואַלד און זיך פֿערבאָרגען אין זיינע געדיכטעניש, אָפּגעשיידט פֿון דער וועלט, אָפּגעזונדערט. מיט די בוימער, האָבען זיי זיך באַלד פֿערטיפֿט אין תּפֿלה טאָן.

דעם גאַנצען טאָג האָבען זיי פֿערבראַכט אין תּפֿלות און מכוון געווען געהיימע שמות, און קיין עסען האָבען זיי נישט גענומען אין מויל אַריין.

מיט זונאונטערגאַנג זענען זיי אוועק צום ים כנרת און האָבען זיך טובל געווען זעקס־און־צוואַנציג מאָל, ווי עס בעטרעפֿט גאָט'ס נאָמען, און זיי זענען צוריקגעגאַנגען צו זייער אָרט אין געדיכטען וואַלד און האָבען איבערגעביסען.

אַ גאַנצע נאַכט זענען זיי אויפֿגעווען און ווידער תּפֿלה געטון און געזאָגט הייליגע פֿערבאָרגענע שמות, ביז פֿאַרטאָג, ווען זיי האָבען איינגעדרימעלט. אַ קורצע ווייל'ע האָט געדויערט זייער דרימעל. מיט'ן מאָרגענשטערען האָבען זיי זיך אויפֿגעכאַפּט און זיי זענען אַוועק צום ים כנרת זיך טובל זיין. ווידער האָבען זיי זיך געטובל'ט זעקס־און־צוואַנציג מאָל און זיך אומגעקעהרט אין וואַלד אַריין און האָבען אָפּגעריכט א תּענית דעם גאַנצען טאָג.

אַזוי האָבען זיי זיך געפֿיהרט די דריי טעג און די דריי נעכט, ווי עס האָט זיי געהייסן דער תּנא ר' שמעון בן יוחאי.

דעם דריטען טאָג נאָך זונאונטערגאַנג האָבען זיי ווייטער געפֿאַסט, זעקס־און־צוואַנציג מאָל זיך געטובל'ט אין ים כנרת און געדאַווענט מנחה מיט גרעסערער כוונה ווי אַלעמאָל. דערנאָך האָט ר' יוסף זיך אוועקגעשטעלט און אַרויסגערעדט דעם שם המפֿורש, ווי דער כהן גדול אין בית המקדש יום־כפּור ביי דער עבודה, און ער האָט בעשוואוירען דעם הימעל, און ער האָט געזאָגט:

— האַר פֿון דער וועלט! ענטפֿער די רגע! שיק צו מיר דיין גוטען שליח, דעם נביא אליהו, דעם אָנזאָגער פֿון דער גאולה, און זאָל ער מיר ווייזען דעם וועג צום קעניגרייך פֿון שטן, איך זאָל איהם קאָנען נעמען געפֿאַנגען און ברענגען פֿאַר דיר צום משפּט!

ווי ער האָט דאָס אויסגעזאָגט, איז ער געפֿאַלען אויפֿ'ן פּנים צו דער ערד, און די פֿינף תּלמידים זענען געפֿאַלען נאָך איהם.

אין דער רגע האָט זיך געשפּאָלטען דער הימעל, און אליהו הנביא האָט אַראָפּגעגעניטערט אויף אַ פֿייערדיגען רייטוואָגען מיט פֿייערדיגע פֿערד, און ר' יוסף מיט זיינע תּלמודים האָבען געהערט דעם נביא'ס קול רעדען און פֿרעגען:

— יוסף דילה רינה, וואָס האָסטו מיך גערופֿען? און פֿאַרוואָס האָסטו בעשוואוירען די הימלען מיך אַראָפּצושיקען צו דיר? וואָס איז דיין בקשה, לאָז מיך הערען!

— גוטער נביא, אָנזאָגער פֿון דער גאולה, — האָט געזאָגט ר' יוסף דילה רינה, — די מאַכט פֿון שטן איז צו גרויס און צו שטאַרק. בייזוויליגקייט הערשט אומעטום. די וועלט האָט שוין מעהר נישט קיין כח צו ליידען. אַ סוף זאָל נעמען צום שלעכטס, קומען זאָל די גאולה! העלף מיר, דו, גוטער נביא, ברענגען די גאולה!

— יוסף דילה רינה, — האָט אליהו הנביא געזאָגט, — דו ביזט נישט דער ערשטער, וואָס האָט מיך גערופֿען. זינט איך בין אַרויף אין די הימלען, אויף דעם פֿייערדיגען רייטוואָגען און פֿייערדיגע פֿערד, האָבען אַ סך מענשען מיך געוואָלט זעהען, זייערע כוונות זענען אָבער געווען אייגענניציגע און זייערע פֿערלאַנגען ערדישע. איינער האָט געוואָלט, איך זאָל איהם געבען א מטבע, וואָס זאָל קיינמאָל נישט פֿערשווינדען, און ער זאָל זיך קאָנען איינשאַפֿען פֿעלדער און וועלדער, קנעכט, דינסטען און שאָף. אַן אַנדערער האָט דוקא געוואָלט, איך זאָל איהם ברענגען אַן אוצר פֿון גאָלד און זילבער, בריליאַנטען און דימענטען, און נאָך איינער האָט געוואָלט, איך זאָל פֿאַר איהם איבערנאַכט אויפֿבויען אַ פּאַלאַץ, גרעסער, שעהנער און רייכער, ווי דער פּאַלאַץ פֿון שלמה המלך. דו ביסט דער ערשטער, וואָס האָסט מיך גערופֿען נישט פֿאַר דיין אייגענעם נוצען, נישט צוליב ערדישע פֿערלאַנגען און גלוסטונגען, נאָר פֿון גאָט'ס הייליגען וועגען, דו ביסט דער ערשטער, וואָס ווילסט גאָרנישט פֿון מיר פֿאַר דיינעטוועגען. זיי געבענשט, יוסף דילה רינה. פֿאַר דיין לויטער האַרץ און ריינע כוונות. איך וואָלט שוין אַזוי לאַנג צו קאָנען ברענגען די בשורה פֿון דער גאולה יעדע רגע ביז א'ה גרייט צו צעטראָגען די בשורה איבער אַלע וועלטען. נאָר וואָס קאָן מען טאָן — די צייט איז נאָך נישט געקומען, און דו וועסט נישט בעגליקען. איבער דער זינד איז דער שטן זעהר מעכטיג, און דו וועסט איהם נישט בייקומען.

— האַר מיינער, בשורה־ברענגער, — האָט געזאָגט ר' יוסף דילה רינה, — מאַך נישט שוואַך מיין האַרץ, קלאַפּ נישט אַראָפּ מיין געמיט; שטאַרק מיך! איך האָב געשוואוירען נישט אומצוקעהרען זיך, ביז איך וועל ברענגען די גאולה.

— אַ סך ריינינגען זיך דאַרפֿסטו, הייליגען זיך און פּייניגען — האָט געזאָגט אליהו הנביא — זאָלסט גאָר קאָנען אָנהויבען טראַכטען פֿון ברענגען די גאולה. און ווער ווייסט, צי דער שטן וועט גאָר דיך נישט בייקומען [illegible] בעסער צוריק, די געפֿאַהר איז גאָר גרויס.

— געפֿאַהר שרעקט מיך נישט — האָט געענטפֿערט ר' יוסף דילה רינה — און קיין מורא איז נישטאָ אין מיין האַרצען. זאָל דער שטן מיך אומברענגען, אויב איך וועל נישט קאָנען ברענגען די גאולה! זאָג מיר, גוטער נביא, דעם וועג צום שטנ'ס קעניגרייך.

— דעם וועג ווייס איך נישט — האָט געזאָגט אליהו הנביא — אפֿשר ווייסטו סנדלפֿון, דער אויבער־מלאך, וואָס היט די הייליגע ערטער, דער שטן זאָל נישט קאָנען אַריינקומען אין זיי. איך זעה, אַז דו ביזט גרייט אָפּצוגעבען דיין לעבען פֿאַר דער גאולה, וועל איך דיר זאָגען, ווי דו זאָלסט אַרויסרופֿען דעם מלאך סנדלפֿון. גיה אַוועק אויף איין־און־צוואַנציג טעג פֿון ישוב. דו און דיינע תּלמידים זאָלען נישט קוקען נישט אויף קיין מענשען און נישט אויף קיין חיה און בהמה, ביי טאָג זאָל קיין עסען און קיין טרינקען נישט קומען אין אייער מויל אַריין, נאָר אין אָוונט זאָלט איהר עסען אַ שטיקעל ברויט מיט אַביסעל וואַסער, נישט צו דער זאַט, נאָר בלויז דאָס לעבען צו דערהאַלטען, און יעדען אָוונט זאָלט איהר עסען ווייניגער, ביז איהר וועט זיך כמעט אָפּגעוואוינען פֿון עסען. נאָר געוויירצען זאָלט איהר שמעקען. איהר זאָלט באַלד זיין ריין פֿון ערדישען, און איהר וועט קאָנען רעדען צום אויבער־מלאך סנדלפֿון. יעדען טאָג, מיט זונאויפֿגאַנג און אונטערגאַנג, זאָלט איהר זיך טובל'ען צו איין־און־צוואַנציג מאָל. נאָך די איין־און־צוואַנציג טעג זאָלט איהר אָפּריכטען אַ לאַנגען תּענית פֿון דריי טעג, איהר זאָלט נישט עסען נישט ביי טאָג און נישט ביי נאַכט, און איהר זאָלט זיך טובל'ען יעדען טאָג צוויי מאָל צו איין־און־צוואַנציג טבילות. דערנאָך זאָלט איהר זיך אָנטון טלית און תּפֿילין און גוט פֿערדעקען אייערע פּנים'ער מיט די טליתים, און איהר זאָלט זאָגען דעם שם המפֿורש און דעם שם „מעם בית“ און איהר זאָלט בעשווערען דעם מלאך סנדלפֿון, ער זאָל קומען צו אייך.

(ווייטער מאָרגען)

ענגלאנד שטעלט א שווערע וואך
ארום א חרוב-געווארענער שטאט מיט 25,000 נישט-בעגראבענע מתים

א יאהר דורכאנאנד וועט שטעהן א שווערע ארמעע-וואך ארום דער אפגעצוימטער שטאט קוועטא „די שטאט פון טויט" אין באליטשיסטאן אינדיע.

דאס וועט זיין דער ערשטער פאל זינט די וועלט שטעהט, אז א רעגירונג זאל אויעקשטעלען אן ארמעע צו היטען א טויטע שטאט. די ארמעע וועט נישט אריינלאזען אהין קיין מענשען און קיין חיה. אויב א מענש וועט זיך פרובען אריבערדראפען דעם דראטיגען באריער מיט שטעכעלקעס, אדער אויף אן אנדער אופן זיך פרובען אריינ'גנב'ענען אין דער חרוב-געווארענער שטאט, וועט ער דערשאסען ווערען אהן משפט. דאס זעלבע וועט זיין מיט א חיה, אויב זי וועט זיך יועלען אריינכאפען אהין. די זעלנער אליין וועלען אויך נישט אריבערגעהען דעם באריער. דאס מיינט, אז אויב עמיצען וועט זיך איינגעבען אריינצוקומען אין דער אפגעצוימטער שטאט וועט מען איהם נישט נאכיאגען, אבער מען וועט איהם אויך נישט לאזען ארויסגעהען פון דארטען, ער וועט שוין מוזען פערבלייבען דאס גאנצע יאהר.

די ארמעע וועט זיך אויך נישט נאכיאגען דער חיה, וואס וועט אריין אין דער שטאט, וואו עס ליגען פינף און צוואנציג טויזענט נישט-בעגראבענע מתים. מען וועט אבער די חיה דערשיסען, ווען זי וועט פרובען צוריק ארויסקומען פון דארטען.

אויב א מענש, וואס וועט זיך איצט אהין אריינכאפען, וועט קענען אויסהאלטען אין דער שטאט און בלייבען לעבען ביז'ן 16-טען יוני, 1936, וועט מען איהם אפשר געבען א קליינע שטראף פאר בערויבען און בע'גנב'ענען די טויטע. מען וועט איהם אבער זיכער נישט שיקען צום טויט. ווי דאס וועט זיין דער פאל, ווען ער וועט ארויסקומען איידער דאס יאהר וועט זיך ענדיגען. שוין נערס נאך: איצט וועט מען איהם אפילו נישט משפט'ן. מען וועט איהם באלד אויפ'ן ארט דערשיסען צום טויט.

און דער פאקט איז, אז עס זענען געבליבען מעגליכקייטען פאר געוואגטע מענשען אריינצוקומען אין דער „שטאט פון טויט". מען קאן זיך אהין אריינגליטשען פון א הויכען בארג. גלאט וועט עס, פערשטעהט זיך, נישט אפלויפען. דער גנב וועט זיך צובוכען א פאר ביינער, ריפען אדער הענט און פיס. נאר אויב ער וועט אין דער שטאט אנרויבען א גרויס פערמעגען און וועט וועלען צוריק ארויסקומען, וועט ער האבען א שווער פעקעל אויף זיך, ווייל ארויפגליטשען זיך צוריק אויפ'ן בארג איז אוממעגליך אפילו פאר א חיה.

נאר זאל א מענש אריינקומען אהין האט ער אלע שאנסען צונויפצוזאמלען א פערמעגען פון מיליאנען דאלארס. ער וועט דארטען געפינען ציהרונג, גאלד און זילבער און טייערע אנטיקען. די שטאט איז איצטער א גאלד-מינע, אבער אין דער זעלבער צייט אויך א טויט-פאסטקע.

עפליכע אוצרות ליגען בעגראבען אין דער „שטאט פון טויט" — אין דעם פאלאץ פון דעם כאן פון קאלאט, וועלכער איז איצט צושטערט געווארען. פון דעם דאזיגען פאלאץ קאן מען ארויסקריגען אזוי פיל ציהרונג און אזעלכע אנטיקען, וואס מען קאן זייער גלייכען נישט געפינען אין דער וועלט, אפילו אין די גאר רייכע פאלאצען. דער כאן האט געהאט פאלאצען און פעסטונגען, וואו ער האט געלעבט מיט זיינע 306 ווייבער און האט זיי אלעמען בעהאנגען מיט דעם טייערסטען ציהרונג און טייערסטע שטיינער.

פאר הונגער קאן מען אויך נישט שטארבען, ווען מען זאל זיך אהין אריינכאפען, ווייל דער מארק איז דארטען געווען פיל מיט פערשידענע מינים שפייזען, ווען דער אומגליק איז דארטען געשעהען דעם 31-טען מאי, עס פערשטעהט זיך, אז די מעהרסטע שפייז איז שוין ביז איצט קאליע געווארען פון די היצען, וואס בושעווען אין אינדיע בכלל און אין דער חרוב-געווארענער שטאט בפרט, אבער עס זענען געבליבען א סך פרעזערווירטע מאכלים אין בלעכענע קעסטלעך, וואס זענען נישט קאליע געווארען און וואס קאנען שטעהן א לאנגע צייט אפילו אין די גרעסטע היצען, אויב נאר עס ליגט נישט און פרעגעלט זיך נישט געגען דער זון.

אין דער שטאט האבען פאר'ן אומגליק גע'לעבט זעכציג טויזענט מענשען, און די קרעמער האבען פון זייערטוועגען אנגעגרייט גענוג שפייז. ווען עס איז פארגעקומען די ערדציטערניש זענען די מעהרסטע מענשען געשלאפען און אלץ איז פערשאטען געווארען אונטער בערג מיט שטיינער און געהילץ.

אין דער „שטאט פון טויט" איז נישט געבליבען קיין איין לעבעדיגער מענש. עס זענען זיך אצינד אהין אנגעלאפען א סך שאקאלען און מייז מיט שטשורעס, וועלכע האבען דערשמעקט נבלה און זיך אהין געלאזט מאסענווייז, אין די מיליאנען. די ענגלישע ארמעע וועט אריינלאזען אהין די שאקאלען, זי וועט זיי אבער פון דארטען נישט ארויסלאזען קיין לעבעדיגע, די שאקאלען וועט מען אריינלאזען כדי זיי זאלען צופרעסען די מייז און שטשורעס, וואס זענען זיך אנגעלאפען אהין און וואס וועלען מסתמא צוגריזשען די טויטע.

די מייז און שטשורעס, וואס וועלען גריזשען די טויטע גופים, וואלטען געקאנט ברענגען די גרעסטע עפידעמיע אין די ארומיגע געגענדען, ווען מען זאל זיי פון דארטען צוריק ארויסלאזען, דערפאר האט ענגלאנד אוועקגעשטעלט די ארמעע מיט ביקסען, רעוואלווערען און מאשין-ביקסען און מיט א פערגרעסערטער בעלייכטונג, וואס וועט אפילו אין דער פינסטערניש קאנען ווייזען ווי א קליינע מויז וויל זיך ארויס'גנב'ענען פון דארטען.

נישט מעהר עס איז דא א געפאהר, אז די מויז זאל זיך אונטערגראבען אונטער דער ערד און ארויסקומען ערגיץ אין א דערבייאיגער שטאט.

קוועטא איז חרוב געווארען פון דער ערד-ציטערניש אויף אזא שרעקליכען אופן ווי קיין שטאט פריהער. מען ווייס, אז שטעט זענען איינגאנצען פערזונקען געווארען, טויזענטער שטעט זענען אומגעקומען פון ערדציטערניש, אבער אין ביידע פאלען האבען די רעזולטאטען פונ'ם חורבן נישט געקאנט זיין אזוי פאטאל און געפעהרליך פאר די ארומיגע געגענטען, אין די איינגעזונקענע שטעט איז מענש, בהמה און חיה געבליבען פערשאטען טיף אין דער ערד, און אין די חרוב'ע שטעט פון ערדציטערנישען זענען א סך מענשען געבליבען לעבען, עטליכע גאסען — גאנץ. אבער אין קוועטא זענען די ערד-קאנוואולסיעס געווען אזוי שרעקליך, אז אויפ'ן אנדערען טאג האט די שטאט אויסגעזעהען ווי אן אויסגעגראבענע שטאט, וואס ליגט שוין יאהרענלאנג פערשאטען אין דער ערד. קיין מענש האט זיך נישט געראטעוועט און אלע זענען געבליבען טויט אויף דער ערד אונטער בערג מיט געהילץ און שטיין. די שריפות, וואס זענען דערנאך פארגעקומען, און וועלכע האבען פערענדיגט דאס וואס די ערדציטערניש האט איבערגעלאזט. האט מען נישט געקענט לעשען. ערשטענס, זענען קיין פייערלעשער נישט געבליבען לעבען, און די סאלדאטען, וואס זענען אויפ'ן אנדערען טאג אהין אנגעקומען, האבען נישט געפונען קיין איין פייערלעש-מאשין, וואס זאל זיין גאנץ. מען האט אין איין גרויסער פאליציי-קאזארמע געפונען 160 בעאמטע, וואס זענען מיט איינמאל אומגעקומען, ווען אויף זיי איז איינגעפאלען דער מויער. יענע שלאפענדיגע, וואס האבען זיך אויפגעכאפט פון דער ערדציטערניש און זענען ארויס אויף דער גאס, האבען געהאט דאס אומגליק צו פערבייטען איין טויט אויף צוויי אנדערע, ווארים אנשטאט אין בעט דער'הרג'עט צו ווערען פון איין סטעליע, האבען זיי געפונען דעם טויט אויף דער גאס, וואו אויף זיי זענען איינגעפאלען עטליכע הייזער.

אינ'ם משך פון 24 שעה צייט האט די שטאט אויסגעזעהען פערוויכערט און פערוויסט ווי א פעלד נאך א שווערער שלאכט, וואו קיין איין מענש איז נישט לעבען-געבליבען. דער ריח פון די טויטע האט באלד געבראכט אהין די שאקאלען. צעהן טעג כסדר האט מען אויף די גאסען געקאנט הערען מענשליכע קולות. סאלדאטען זענען ארומגעלויפען מיט זייערע ביקסען, געשאסען די חיות און געראטעוועט די פערוואונדעטע, וואס זענען געלעגען אונטער די חורבות. נאך די צעהן טעג האט מען שוין מעהר קיין קול פון קיינעם נישט געהערט. די סאלדאטען האבען איבערגעלאזט די טויטע מענשען און חיות אויף די גאסען און אנטלאפען, ווייל דער ריח אין שטאט איז געווארען אומדערטרעגליך און די דאקטוירים האבען זיך דערשראקען, אז עס זאל נישט קומען קיין כאלערע, שווארצע פלאג, אדער אנ'אנדער אנשיקעניש, פון וועלכער מענשען קאנען פאלען ווי די פליגען.

און כדי מיקראבען פון טיפוס, כאלעריע און אנדערע פלאג זאלען זיך נישט פערטראגען אין די ארומיגע שטעט האט מען געשטעלט די ארמעע-וואך ארום דער אפגעצוימטער טויטער שטאט.

זאל א פרוי דערצעהלען דעם מאן
די סודות וועגען איהר לעבען פאר דער חתונה?

איז עס ראטזאם, אז די פרוי זאל דערצעהלען דעם מאן אלץ פון איהר פערגאנגענהייט? אויפ'ן ערשטען בליק דאכט זיך אייך, אז דאס איז אן איבריגע פראגע. ווי דען זאל אן ערהרליכע פרוי האנדלען! קאן דען דאס מענשליכע גליק זיין געבויט אויף פאלשקייט? אזוי דאכט זיך, עס אויף דעם ערשטען בליק. אבער ווען מען טראכט זיך אין דעם אריין, דאן נעהמט מען פערשטעהן, אז עס איז גארנישט אזוי פשוט ווי מען קאן עס מיינען. פיל מאל איז געזונדער פאר אלע צדדים אז מען זאל נישט וויסען דאס, וואס איז פארגעקומען אין דער פערגאנגענהייט.

אין דעם ענגלישען זשורנאל „פירסאנס וויקלי" ווערט דערצעהלט א פאל, וואס האט נישט לאנג צוריק פאסירט:

א פארל האט חתונה געהאט. געסט זענען געקומען, מען האט געגעבען מתנות, מען האט געהוליעט, ווי עס פאסט זיך אין אזא פאל און אלע זענען געווען איבערגליקליך. נאר אט דערוויסט מען זיך, אז טאקע אין דער זעלבער וואך האט דער יונגערמאן זיין יונגע פרוי אנגעקלאגט אויף א שיידונג. נאך מעהר: ער האט פערלאנגט פון געריכט, אז מען זאל אנולירען די הייראט.

ווען מען האט זיך גענומען נאכפרעגען, האט מען זיך דערוואוסט, אז די סיבה איז געווען, וואס דער מאן האט זיך דערוואוסט, אז זיין פרוי האט אמאל פריהער שוין געהייראט, און אז זי איז גע'גט פון איהר ערשטען מאן. דאס האט איהם מורא'דיג אויפגעבראכט און ער האט בעשלאסען פון איהר זיך צו שיידען, ווייל זי האט איהם גענארט. זי האט איהם דעם אמת נישט דערצעהלט, ווען זי איז געגאנגען מיט איהם צו דער חופה.

דערוואוסט האט ער זיך וועגען דעם פון איהר אליין. זי האט עס איהם דערצעהלט. ס'ווערט נישט געזאגט וואס דער ריכטער האט וועגען דעם געהאט צו זאגען, צי ער האט יא אדער נישט בעוויליגט דעם גט.

עס איז זיכער, אז די פרוי האט זיך בעטראכט פאר א זעהר עהרליכער און אנשטענדיגער. די פראגע איז אבער צי דאס איז אויך געווען קלוג און פראקטיש פון איהר זייט צו דערצעהלען איהם וועגען דעם וואס עס האט פאסירט מיט איהר.

מען וועט זאגען: עס קאן זיין, אז ער וואלט זיך סיי-ווי דערוואוסט וועגען דעם. אבער דאן וואלט עס געווען איהר סוד, ער וואלט זיך געמוזט מיט דעם רעכענען, אז זי האט איהר אייגענעם לעבען, אז די פערגאנגענהייט בעלאנגט צו איהר און אז ער קאן זיך נישט מישען אין דעם. איצט אבער, ווען זי האט איהם אנגעטרויט איהר געשיכטע, האט זי איהם געמאכט פאר'ן באלעבאס איבער איהר פריהערדיגען לעבען.

עס איז אמת, אז דאס טרוקענע געזעץ זאגט אז ווען א מאן און פרוי בעשליסען זיך צו פעראייניגען מוז זי איהם דערצעהלען אלץ, וואס עס איז שייך איהר מאראלער אויפפיהרונג. זי מוז איהם דערצעהלען וועגען איהר בעציהונג מיט אנדערע מענער, אויב זי האט אזעלכע געהאט. אבער דאס איז זיך א גאנץ אנדער זאך. געזעץ איז געזעץ, אבער די ווירקליכקייט, דאס טאג-טעגליכע לעבען, זיי זענען אנדערש, זיי פאדערען אפט אנ'אנדער ענטפער אויף זאכען.

דאס לעבען איז נישט אזוי לייכט און פשוט ווי מיר מיינען אויבען-אויף, אין דער פריהסטער צייט פון אונזער לעבען, ווען דאס געשלעכטס-לעבען פאנגט אן ערוואכען, ווען א סך ליידענשאפטען פאנגען אונז אן פייניגען, דאן טוען מיר אפ זאכען, וועלכע מיר וואלטען נישט געטון ווען מיר זענען עלטער, ווען מיר זענען געזעצטער. אבער עס איז דאך נאריש צו פאדערען פון א קינד די זעלבע ערנסטע בעציהונג, דעם זעלבען צוגאנג צו זאכען, ווי מיר פאדערען עס פון דערוואקסענע, עס איז געווען גענוג, אז מיר טוען די זאכען מעהר נישט, אז מיר זענען פון דעם ארויסגעוואקסען. פאדערען פון אונז א דין וחשבון פאר דעם וואס מיר האבען געטון אין די קינדערשע יאהרען, דאס איז עפעס וואס איז נאריש און אויך אומגערעכט. ווען עס זאל אזוי זיין, וואלט עס געווען ווי מיר זאלען וועלען איינעם בעשטראפען דערפאר, וואס ער איז געווען אין דער יוגענט נישט פרום גענוג, ווייל ער האט געהאנדעלט אין געוויסע זאכען לייכטזיניג.

וואס איז שייך צו דעם דערמאנטען געזעץ, איז עס פון די צייטען ווען מיר זענען געוואוינט געווען צו קוקען אויף דער פרוי ווי אויף אנ'אונטערטעניגער. וואס דארף קוקען דעם מאן אין די אויגען, כדי ער זאל זיך צו איהר בעציהען מיט רחמנות. אבער מיר ווייסען דאך, אז די פרוי איז איצט אין א סך הינזיכטען גלייכבערעכטיגט מיט דעם מאן און אז מען קאן פון איהר נישט פאדערען מעהר ווי מען פאדערט פון איהם.

יעדער מאן האט אין דער פערגאנגענהייט עמיצען, נו, מיר וועלען עס אנרופען א „בר מינן", א טויטען נפש, וועמען מיר האבען שוין לאנג פערגעסען. און דאס זעלבע איז מיט דער פרוי, איז אדער מיר זאלען פאדערען פון ביידען דעם אמת, אדער מיר זאלען ביידען ערלויבען טראגען דעם סוד אין הארצען. פערלאנגען פון איין צד אויפריכטיגקייט, אמת און דעם אנדערען לאזען צורות, דאס איז שקלאפעריי, דאס איז אומגערעכטיגקייט און דאס טארען מיר נישט דערלאזען אין אונזער היינטיגער געזעלשאפט.

דאס בעסטע וואלט געווען, אז ביידע, דער מאן און אויך די פרוי, זאלען איידער זיי הייראטען קריגען א צייגעניש פון א דאקטאר וועגען זייער געזונט, וועגען דער מעגליכקייט צו ברענגען א געזונטע און בארמאלען דור. דאס וואלטען מיר פערשטאנען, דאס וואלט געווען אין גייסט פון אונזער צייט, אבער פערלאנגען מען זאל זיך מתודה זיין וועגען דער פערגאנגענהייט — דאס איז ברוטאל, דאס איז איבעריג און דאס טאר נישט דערלאזט ווערען.

און דער שרייבער פון דעם ענגלישען ארטיקעל אין דעם ענגלישען זשורנאל ברענגט אמעריקא אלס בעווייז פון פארשריט. אט, למשל, איז פארגעקומען פאר א ריכטער די פראגע וועגען אנולירען א הייראט אויפ'ן גרונד פון דעם, וואס די יונגע פרוי האט אפגענארט איהר מאן. ווען דער פראצעס איז פארגעקומען און ווען אלע עדות האבען דערצעהלט זייער געשיכטע, האט דער ריכטער גענומען דאס ווארט און געזאגט צום מאן:

— עס איז אמת, אז איהר האט א רעכט צו פאדערען פון אייער פרוי, זי זאל אויפריכטיג און אמת'דיג זיין. אבער איך מוז אייך זאגען, אז איהר זענט נישט גערעכט. ווען איהר דענקט, אז אייער פרוי האט נישט געהאט קיין רעכט צו פארבען איהרע האר פון טונקעל אויף העל אדער פערקעהרט דאס איז געווען איהר געשמאק, איהר פארשטעלונג וועגען שעהנקייט, און איהר קאנט עס איהר נישט פערוועהרען. ווען איהר האט זיך גענארט אין דעם קאליר פון איהרע האר, איז דאס אייער זאך, אבער זי דארף נישט ליידען פון דעם.

געהאנדעלט האט זיך עס נישט וועגען דעם קאליר פון האר, נאר וועגען עפעס אנדערש. עס איז געווען א געשיכטע וועגען א פערגאנגענהייט, דער מאן האט זיך דערוואוסט, אז אמאל האט די יונגע פרוי געליבט אנ'אנדער מענשען, און דאס האט איהם פערדראסען. ער האט יענעם געהאלטען פאר פיל נידריגער פון זיך און דאס האט איהם געמאכט, אז ער זאל דענקען, אז זיין פרוי האט א שלעכטען געשמאק, און דער ריכטער האט עס געבראכט פאר א ביישפיל איהרע האר. ער האט דעם יונגענמאן אויסגע'מוסר'ט און איהם געהייסען געהן צוריק וואוינען מיט זיין פרוי.

נאר מיר וועלען זיך אומקעהרען צוריק צו דער פראגע וועגען אויסזאגען דעם אמת, און מיר וויעדערהאלען, אז עס איז נאריש אזוי צו האנדלען.

י. אבראמסאן

דאס לעבען אין ארץ-ישראל
ידיעות פון דער יודישער טעלעגראפען-אגענטור

גרויסע שטייגערונג פון די הכנסות פון קרן קימת אין א"י

ירושלים (יט"א) די הכנסות פון קרן-קימת אין א"י פאר'ן חודש יולי האבען בעטראפען 3,503 פונט. צוזאמען אקטאבער — יולי 27,243 פונט. פאר דער זעלבער צייט מיט א יאהר פריהער זענען געווען די הכנסות פאר'ן קרן-קימת אין א"י 17,740 פונט. א שטייגערונג פון 9503 פונט.

פארבערייטונגען צום יובל פון שאול טשערניכאווסקי

ירושלים (יט"א) עס ווערט געגרינדעט א קאמיטעט/אונטער דער אנפיהרונג פון מ. מ. אוסישקין וועגען פייערן דעם 60-יעהריגען יובל פון שאול טשערניכאווסקי.

דער קאמיטעט וועט ארויסגעבען נאך 7 בענדער פון טשערניכאווסקי'ס כתבים,, מיט די צעהן בענדער כתבים, וואס זענען פריהער ארויס, וועלען טשערניכאווסקי'ס כתבים בעטרעפען 71 בענדער. אויסער דעם וועט דער קאמיטעט ארויסגעבען א פאלקס-אויסגאבע פון די אריגינעלע שאפונגען פון טשערניכאווסקי'ן פון זיינע בעסטע איבערזעצונגען אין זעקס בענדער. די דאזיגע פאלקס-אויסגאבע זאל דעם דיכטער איבערגעגעבען ווערען אלס פאלקס-מתנה צו זיין 60-טען געבורטס - טאג.

דער קאמיטעט וועט צוטרעטען צו זיין טעטיגקייט גלייך ווי אוסישקין וועט זיך צוריק אומקעהרען פון לוצערן, וואו ער געפינט זיך אויפ'ן קאנגרעס.

דער דערנער וועג פון די „אונלעגאלע" עולים.

ירושלים, (יט"א) אנ'ארימע יודישע פרוי וואס איז מיט א פאר וואכען צוריק אריינגעקומען „אונלעגאל", איז פערארטיילט געווארען ארויסגעשיקט צו ווערען פון לאנד. נאכ'ן אפזיצען איינינע וואכען, האט מען ביי איהר צוגענומען איהר טערקישען פאס. פון דעם האט זיך ארויסגעוויזען, אז זי שטאמט פון רוסלאנד און זי האט נישט דאס רעכט צוריק אריינצוקומען אין טערקיי. די א"י-פאליציי האט זי ווידער איינגעזעצט אין הפיסה, ביז זי וועט אויפקלערען, וואוהין מען קען די דאזיגע פרוי ארויסשיקען.

ירושלים (יט"א) די פערגאנגענע וואך האט די פאליציי פערהאלטען ביי די צפון-גרעניצען פון לאנד בערך 50 „אונלעגאלע" עולים, צווישען זיי אויך פיל פרויען און קינדער. א טייל ארעסטירטע זענען איבערגעשיקט געווארען אין דער צ'כע'ר תפיסה און א טייל איז פערהאלטען געווארען אין צפת'ער הפיסה. די טעג וועט אין צפת פארקומען איבער זיי א משפט.

ירושלים (יט"א) „פאלעסטין" טיילט מיט, דאס די פאליציי אין ביירוט (סיריען) האט ארעסטירט א דייטשען יודען מיט'ן נאמען זאלסין יעקב גרשון, ווייל ער האט געשמוגעלט נישט קיין לעגאלע עולים פון סיריען קיין א"י. ווי די זעלבע צייטונג טיילט מיט, זאלען דייטשע יודען, וואס זענען ארויסגעשיקט געווארען פון סיריען, דעם זעלבען האבען גע'מסר'ט.

„פאלעסטין" טיילט אויך מיט, דאס די זשאבדארמען אין מארזשעוון, האבען געכאפט דריי יודען וועלכע זענען אריין אין א"י אהן וויזעס.

א"י ווערט בעפלאנצט מיט פרוכט-בוימער

ירושלים (יט"א) לויט דער מיטטיילונג פון אגראר-דעפארטאמענט פון דער א"י-רעגירונג, איז אין משך פון פערגאנגענעם יאהר געפלאנצט געווארען אין לאנד — נישט אריינרעכענענדיג די ציטרוס-בוימער — 1.137.215 פרוכט-בוימער. אויסער דעם נאך 1.198.860 וויין-שטרויכען.

—=—